

Muusikaleht

JEAN SIBELIUS

Nr. 12 Detsember 1935

Helikunstnike aadresse

Tallinn:

Arder, A., konservat. lauluõpetaja, ooperi-
laulja, Toompuiestee 4—8.

Einer, Helmi, ooperilaulja, konservatoo-
riumi lauluõpetaja, „Estonia” teatri-
maja, tel. 460-37.

Franz, Erika, pianist, Kopli tn. 26—3,
telef. 453-57.

Kapp-Ruckteschel'i muusikakool, klaver,
laul, viiul, cello, Vene tn. 16—6.

Koch, Thekla, klaverisolist, saade, tunnid,
Rohu tn. 11—21.

Laan, Herbert, viiulikunstnik, Tatari tn.
nr. 21-a—15.

Lamp, Karl, cellokunstnik, tunnid, Ratas-
kaevu tn. 20—3.

Mohrfeldt-Viitol, H., konservatooriumi van.
klaveriõpetaja, V. Tartu mnt. 12—11,
tel. 455-97.

Redlich, Arvid, klaverisolist, saatja, tun-
nid, S. Karja 9—2-a.

Tamm, Aino, Tallinna konservatooriumi
lauluõpetaja, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.

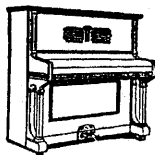
Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Ja-
kobsoni 4—7,

Toomingas, Vold., muusikaõpetaja, koori-
juht, Paldiski mnt. 42-b—6.

Vaks, Julius, trompetist, konservatooriumi
inspektor, Falkpargi tn. 18—7.

Nõmme:

Järv, Ida, kontsertlaulja ja lauluõpetaja,
Nõmme-Hiiu, Kõie tn. 12/33, tel. 522-72.

Klaveritööstus
K. SAAR

S. Juhkentali 10-a.
Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

PIANIINOSID,

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt
võrdsed välismaa kuulsamate firmade
omadega. Parimaks tõenduseks — ostud
ja soovitud muusikatundjailt.

Tutvuge

„Lauljate Liidu muusi-
kikirjanduse hinnakir-
jaga“ — oktoober 1935!

Tellige! — Tasuta!

MUUSIKALEHT

1936. XIII AASTAKÄIK.
TELLIM. VASTUVÕTT AVAT.

E. Lauljate Liidu liikmeile — aastas Kr. 2.—
Teistele „ 2.25
Välismaale „ 4.50
E. Lauljate Liidu liikmeile poolaastas Kr. 1.—
Teistele „ 1.15
Välismaale „ 2.30

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VAS-
TU KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADRESS :
TALLINN, LAI T. 7. TELEFON. 431-82

SISUKORD:

Hääleregistrife ühtlustamine — V.
Blossfeldt.
Jean Sibelius heliloojana ja isi-
kuna — J. Aavik.
Hääle tervishoost — A. Rammul.
Tartu Üliõpilassegakoori 15. aas-
tapäeva pidustused.
Neist primitiivsetest pillidest —
H. Meri.
Austati Juhan Simmi.
Meie puhkpillikoore praegusest
olustikust — V. Jakobson.
Valter Jacobsen †.
Ooper ja kontserdid.
Uuemat noodikirjandust: Laule
naiskoorile, AKÜ segakoori lau-
tud nr. 11—22 — Ed. V.
Lauljate Liidu nõuk. koosolekult.
Meeskoorede nurk.
Mitmesugust. illustrats., naljad.
Kaanel: J. Sibelius.

Järgmine „Muusikalehe“ nr. ilmub jaanuari keskel.

Muusikaleht

Hääleregistrite ühtlustamine

Valter Blossfeldt

Inimhääle registrite küsimus on olnud üks neid, mille ümber lauluõpetajad on löönud ägedaid lahinguid. Kuna osa õpetajaid kinnitab, et inimhäälel omab 3 registrit, nimelt rinna-, kesk-, pääregistri, või isegi 5 registrit: rinna-, kesk-, pää-, falsett- ja pääfalsettregistri (Anna Lanckov, New-York), nõuab teine osa õpetajaid vaid ühe inimhääle registri tunnustamist.

Usun, et küsimuse õigemaid lahendusi on see, kui ütelda, et iga laulja omab registrid looduse poolt. Kui proovida õppimatu laulja häält ja hoida käed laulmisel ta rinnal, võib tunda, kuidas madalad toonid oma alguse saavad sügaval rinnas, kusjuures rinnamusklid hakkavad võnkuma ja nende kerget värisemist võib tunda isegi käega. Lauldakse aga kõrgemalt, siis kaob kõmin rinna allosast ja tõuseb rohkem rinna ülemisse ossa, kuna päris kõrgete helide juures õhk tõuseb järjest kõrgemale ja tungib vastu pääõõneid. Seejuures toonid muutuvad väiksemaiks ja õhemaiks, kuni nad lõppeks katkevad. Nii on õigustatud kolme registri olemasolu pooldamine: rinna-, kesk- ehk voix mixte ja pääregister, mis aga on kõrvutatud jämedate tahumatute kividenäna ning vajavad tasandamise ja poleerimisega sidumist. Hääleregistrid peab nii siis sulatama kokku üksteisega, nii et kogu hääleulatuses madalaimast kõrgeima toonini lauldakse vaid ühe registriga. See on itaalia häälekooli tähtsamaid nõudeid.

Registri all mõistetakse pidevat helide-rida sama või ainult vähe muudetud resonantsiga, kuna registrivahetuse all mõistetakse selgesti eraldatavat muutust resonantsis. Registriühtlustus on aga laulja võime ületada märkamatu ja raskusteta registrite liitekohti, mis sõltub laulja häälepaelte asendeist, andekusest või aastaid väldanud harjutamisest. See on võime minna takistamatult üle häälepaeltetehhanismi ühest vormist teise, kusjuures muutunud häälepaeltetefunktsioonis astuvad vastavalt tegevusse ka teised faktorid. See üleminek peab sündima nii märkamatu, et ta konstateerimine on peaaegu täiesti võimatu ka kõige harjunumal ja peenetundelisemal kõrval.

Kuna inimhäälel sarnaneb puhkpillile, sest häälepaelad hakkavad helisema ka siis vaid juhitud õhuvoolust, siis sõltub registriühtlus üksnes vaid õigest hingamisfunktsioonist.

Kui vaatleme ühe laulja ideaaltüüpi, lauljat avara rinnaga, tugevate häälepaelttega, tervete jõuliste kopsudega, siledade limanahkadega ja mahukate resonantsiruumidega kurgus, suus ja ninas, nagu see on kehastatud Enrico Caruso's, Tito Ruffa's ja Mattia Battistini's, siis näeme, et õhk omab vaba tee vahenahatoest pääõõneteni, mistõttu juba kõik registrid on omavahel ühendatud, sest õhuvool ei leia kogu oma teel mingit takistust.

Vanad itaalia meistrid ei tunnud registreid. Nemad püüdsid saavutada vaid

ilusat laulu, mille saladus peitus helisevas õhuvoolus. Häälekujundaja, õpetaja, kes omab õige meetodi, ei tunnusta samuti mitmesuguseid inimlikust tahtest sõltuvaid registreid. Ta tunnustab vaid takistamatut õhuvoolu, mis jaguneb ühtlaselt kogu häälele igas kõrguses, nii et madalad, keskmised ja kõrged toonid lähevad üle märkamatuks üksteise. Õige õhujuhtimine on nii siis inimese hääle „üheregistri“ saavutamise pääpõhjus. Seesjuures peab märkima, et hääle kujundub vabast õhuvoolust, kuna laulja vähimgi tahtlikkus takistab heli mõjulepääsu. Mida rohkem hääle on vabanenud temas peituvatest takistustest ja laulja vägivallast, seda enam on ühtlustunud registrid oma ülemineku-kohis. Inimese hääle erinevaist registreist kujuneb ühtlane hääle vaid õigest õhujuhtimisest.

Häälesäädija teab praktikast, et toonide kujunemise ebaloomulikkusest tingituna inimese hingamismuskulatuur on muutunud nõrgaks, hääleinstrumendid ja kõlaruumid kiduraks, kokkupigistatuiks, kitsaiks ja ebaelastseiks. Inimese hääle on üldiselt degenererunud, niivõrd kui see puutub hingamislühastiku jõusse ja elastsusse, samuti ka sisemiste kõlatorude vormi ja paindlikkuse.

Kuna tänapäeva noorsugu hindab kõrgeks sporti, siis võidakse ju ka kopsuspoordile pühendada veidi aega ning tähelepanu sellega, et päevas 10—15 minutit tehtaks hingamisharjutusi vabas ja puhtas õhus. Kujutletagu vaid, et enamikul inimesist juba noorusest peale ebaõige tooniandluse ja sellega seosesoleva hingamismuskulatuuri puuduliku tegevuse tõttu õhk ei saa vabalt ja täielikult läbistada seesmist hingamisteed, kuhu kuuluvad bronhid, hingekõri, kurk ja kurgulagi, mistõttu kõhetuvad. Hääle aga sõltub just seesmistest kõlatorude omadusist.

Mida õigemini ja tugevamini juhitakse õhk läbi seesmistest kõlatorude, seda enam need venivad ja omavad plingsust. Hingamislühastiku tugevnemisega võidakse tõsta aegamööda ka hingamisjõudu väga kõrgele, kusjuures seesmistest kõlatorud,

alates bronhidest kuni pehme kurgulaeni, tõmbuvad pinguli nagu laevapuri tugevas tuules. Kõrgeimast õhujõust sõltub kõikide õhuruumide täielik seesmine venituse ja pinge, mis annavad õhuruumidele täieliku avaruse ja vajaliku elastsuse. Seesjuures õhuvool laulmisel kasutab ära täielikult ruumi kõri ja pehme kurgulagi vahel. Kurk asetseb madalamale, nagu rääkimiselgi ning pehme kurgulagi läieneb vastu pääluu-alust, vastu nägu ja kukalt. Need hingamismuskulatuuriga seotud ruumid on täiusliku ja kunstipärase inimese hääle tähtsaimaks eeldusiks.

Vokaalid jagunevad kahte ossa: lahtisteks ja kinnisteks, mis omavahel kõlaliselt on sugulased, nii et „a“ sarnaneb lahtisele „o-le“, „e“ lahtisele „ö-le“, „i“ lahtisele „ü-le“, lahtine „o“ kinnisele „o-le“ ja lahtine „u“ kinnisele „u-le“. Nende vokaalide suguluse põhjal alustabki lauluõpetaja registreid ühtlustamist. Registreid on jaotatud rinnaregistriks, mis ulatub hääle madalaimast toonist väikese oktaavi „mi-bemolli“ või „mi-ni“, keskregistriks ehk niinimetatud voix mixte'ks, mille ulatus „mi-st“ esimese oktaavi „re-ni“ või „mi-bemollini“, ning pääregistriks „mi-st“ hääleulatuse kõrgeima toonini. Naishäälele kohtu on maksev sama oktaavi võrra kõrgemal.

Kui registriühtlustamist tahetakse võtta ette vokaal „a-l“, siis lauldagu seda hääle madalaimast toonist heleda lahtise „a-na“ pooltoonide kaupa väikese oktaavi „mi-bemolli“ või „mi-ni“, säält edasi segatagu „a“ „o-ga“, mille tulemuseks on lahtine „o“. Seda lahtist „o-d“ lauldagu esimese oktaavi „re-ni“ või „mi-bemollini“, säält edasi peab see minema üle kinniseks „o-ks“ või koguni „u-ks“. „E-ga“ ning „i-ga“ tuleb toimida analoogiliselt, tähendab: alul hele lahtine „e“, siis lahtine „ö“ ning lõppeks kahekordne kinnine „ö“. Samuti „i-ga“: hele lahtine „i“, siis lahtine „ü“ ning lõppeks kinnine „ü“. Vokaalide „o“ ning „u“ juures on nähtud ette vaid kaks võimalust: alatagu nende lahtiste faasidega ning mindagu aeglaselt üle kinniste vormide juure.

Säärase harjutuse juures kurk peab jääma täiesti avatuks ning ta vorm muutmatuks kõrgeima hääleni, mida saavutatakse kas haigutustunde säilitamisega või õhuvoolu juhtimisega vastu kukalt. Ültal alla laulmisel mindagu üle aeglaselt kinnistest toonidest lahtisematele keskmises kõrguses helideni ning lõpuks täiesti lahtisteks rinnahäälteks, kusjuures tume kõla seguneb lahtisega ning sünnib voix mixte ning ühenduses sellega ka juba ainuregister.

Vokaalid „a“, „e“, „i“ puhtal kujul alguses ei eksisteeri, vaid „a“ sarnaneb lahtisele „o-le“, „e“ lahtisele „ö-le“ ning „i“ lahtisele „ü-le“. See on analoogiline käärimisprotsessile veinivabrikus, kus marjavedelik peab tegema läbi mitmeid käärimisstaadiume. Nii siingi: lahtiselt „o-st“ sünnib hele „a“, mis omab siiski vokaali „o“ ümarust „ö-st“ tekib hele „e“, mis säilitab „ö“ kõla, ning teraval „i-l“ on juures „ü“ ümarust.

Kogu hääleulatus peab ehituma üles nii siis päätoonile, kusjuures suurima tähtsuse omab ninaresonants. Seejuures peab märkima, et ei lauldaks mitte läbi nina, mis jämeda veana haavab kuuljaskonna kõrva, vaid nina sse.

Ninasse või vastu nina laulmisel saavutatavat kõlaefekti ja -täiust peaks kasutatama rikkalikult iga hääleliigi juures, sest temas ühinevad toonid üksteisega madalaimast rinnatoonist kõrgeima päätoonini. Kogu kantileeni ilu peitub ninaresonantsi teadlikus tarvitamises. Vaid vähesed lauluõpetajad teavad, et suurel määral ninaresonantsist sõltub hääle täius, ilus kõla ja kandvus. Nina on tähtsamaid resonantsiruumi, mida peavad kasutama kõik häälekõrgused, kui nad ei taha loobuda ühest loomulikumast ja väärtuslikumast kõlavahendist.

Pöördudes uuesti tagasi vokaalide juure, ilmneb lugejale, et alguses ei ole mingit vahet „a“ ja „o“, „e“ ja „ö“ ning „i“ ja „ü“ vahel. Vokaalid „o“, „ö“ ja „ü“ omavad palju rohkem kõla ja tuge pääs kui heledad vokaalid „a“, „e“, „i“, mis al-

gajatel resonantsitult ja lamedalt suust tulevad. Ülalosutatud juhise järele tuleb harjutada seni, kuni „a“, „e“ ja „i“ omandavad vokaalide „o“, „ö“ ja „ü“ ümaruse, et neid siis kasutada iseseisvate häälikutenä.

Kui tänapäeva lauluõpetaja võtab käte vanade häälemeistrite laulukoodi ja seda lehitseb, siis arvab ta lugevat muinasjuttu, täiesti uskumatut. Ei suudeta mõista, kuidas võidi õpetada säärase laulumetodi järele ilma häält rikkumata. Pariisi lauluõpetaja Manuel Garcia, sünd. 1775. a. Sevillass, nõuab oma koolis, et vaishääled esimese oktavi „sol-i“ ja „la“ peavad võtma rinnahäälega, kusjuures neil toonidel peab puuduma iga pääresonants. Keskhääl peab säiluma aga kogu hääleulatuse kõrgeima toonini. Säärane viis laulda peab ruineerima küll iga hääle ning registriühtlusest ei või olla siin jutugi. Itaaliast Prantsusmaale ulatuvad kuuldused ninaresonantsi tähtsusest ja vajalikkusest võeti siin vastu naeruga ja vale arusaamisega.

Kui siiski Garcia' mõlemad tütre Pauline Viardot-Garcia ning Maria Malibran-Garcia omasid kolossaalselt tugeva ja laiaulatusliku hääle ning omandasid lauljate hulgas maailmakuulsuse, tuleb seletada nähet sellega, et suur anne ei lase end siduda, ta leiab ise instinktiivselt õige arenemistee ning halb kool ei suuda teda ruineerida.

Teisiti oli lugu aga kolmanda lauljatar, rootsi ööbiku Jenny Lind'iga, sünd. 1820. a. Stokholmis, kes omas üle kolme oktavi ulatuva haruldase kõlaga ja sulavusega hääle, ning keda on peetud kõikide aegade suurimaks lauljatariks. Temast kirjutavad biograafid, et tema hääles esimese oktavi „mi-st“ kuni umbes „sol-ni“ toonid on kõlanud kahvatult ja looritatult, mis muidugi langeb Garcia' kooli süüks. Garcia on saavutanud teaduseilmas siiski tähtsuse, kuna ta leiutas kõrisõlmepeegli, mida veel tänapäeval tarvitatakse arstide keskel kõrisõlme ja häälepaelte uurimiseks.

Jean Sibelius heliloojana ja isikuna

Juhan Aavik

Igasugune areng mitmesugustes elu-avaldustes otsib edasijõudmiseks järk-järgult uusi teid, astub oma käigul aegamööda uutele radadele, püüdes leida ja saavutada oma loomulikus tõusus järjest uut sisu ja uusi väljendusvahendeid.

Selles loomulikus alatises evolutsioonis tähed on suunanäitajad-terajajad tundmata ürgmetsa, puutumata padrikusse, teised jälle selle tee sillutajad, mugavaks liikumiseks kordasäädjad. Esimesed on reformaatorid-vallutajad, teised jälle kättevõidetud maa-ala kindlustajad. Loomulikus arenemisprotsessis nii esimesed kui teised on tähtsad evolutsiooni tegurid, kusjuures reformaatorid sageli on ise ka kättevõidetud saavutuste kultiveerijad-viimistledjad, kui nad pikema aja kestel saavad teha oma tööd.

Sellepärast siis ka klassitsismi ja romantismi tõusu- ja õitseaja järele uute asumaa-de saavutamiseks heliloomingus hakkasid tekkima nõndanimetatud rahvuslikud koolkonnad, kus rahvas end oma muusikalt kultiveerib ning kus iga rahva vaimlised ja hingelised omapära avaldused tuuakse üldmuusikalise loomingu varaaitsendesse selle rikastamiseks ja värskendamiseks. Sellised rahvuslikud koolkonnad on tekkinud juba peagu iga kultuurraha juures, kuid värskuse ja omapära poolest eriti silmapaistvaiks osutus just nooremate kultuurrahvaste muusikaline uuslooming: sinna paneksin ma aukohale Norra, Vene ja hilisemalt Soome. Esimeses Grieg'i ja Svendsen'i ja teises kuõkistide loomingu Rimski-Korsakov'i domineerival juhitudimisel on olnud selleks hoovavaks alli-

kaks, mis oma värskel ning karastava sisimaga on õitsele viinud mitte ainult oma rahvusliku loomingu, vaid ka universaalmuusikale on pakkunud õilsa anni. Soome rahvuslikus muusikas — sügavamas mõttes — on selleks hoovavaks lätteks olnud aga Jean Sibelius, see ühtlasi universaalse tähtsusega kui ka rahvus- ja isikupäraseim suurmeister ja õilsaim isamaa poeg, kelle 70 a. sünnipäeva ühes Soomega pühitses kogu kultuuriline maailm. Sibelius on soome omapärase rahvusliku kunstmuusika teeline rajaja ja senini ka viljakaim edustaja. Tema on kujundanud oma individuaalse stiili, kuid selle juured kasvavad soome rahva ja looduse ürgingest ning see rahvageenuse vaimlisen põhiolemus ongi hoovavaks lätteks, millest ta ammutab oma suured muusikalised mõtted ja nende vaimuka väljenduse.

Tõsi küll — juba enne Sibelius't käsitati soome heliloomingus rahvuslikku ainetikku: nii juba püüdis möödunud sajandi 60 aastatel Pacius luua Kalevala vaimus, mille tulemuseks oli Topelius'e libretole komponeeritud muinas-laulumäng „Printsess Cypernist“. Samuti lõi rootslane von Schantz „Kullervo-uvertüüri“. Sellega oli küll tee avatud uuele rahvuslikule eepohile, kuid ainult väliselt, kuna sisuliselt need teosed, eriti viimane, olid ikkagi päämiselt saksa žabloonis käsitatud katsed, ega polnud neis leida seda, mida meie mõistame tõelise rahvusliku vaimu all, — ei võinudki olla, sest aeg selleks polnud veel küps ja rahvuslik vool ajas alles oma esimesi väeteid idusid. Kuid igal uuel voolul on oma pikk eelareng, idanemisaeg ning

Jean Sibelius oma kodus Järvenpää.

sellepärast tuleb neidki rahvuslikke ürituskatseid hinnata küllalt tõsiselt ja tähtsalt. Kaheksakümnendatel aastatel Robert Kajanus, kellel Helsingi linnaorkestri asutamise ja levitamise on unustamatud teened, komponeeris kaks Kalevala ainelist teost „Kullervo leinamarsi“ ja „Aino-sümfoonia“, samuti rahvuslikud soome rapsoodiad. Need on juba palju soomelisemad eelmistest ning moodustavad vajalise silla saksavaimulise rahvuslikkusest puht-soomevaimulise tõelise ja omapärase rahvuslikkuse juure, mille rajajaks ja geniaalseks viljeldajaks on ja jääb Jean Sibelius.

Mõned read tema eluloost. Ristnimede järgi Johan Christian Julius Sibelius sündis 8. detsembril 1865. a. Hämeenlinna arsti pojana. Soomes olevat kombeks lapsenime järgi nimetada ikka edasi ka täiskasvanud inimest kogu eluaeg — ja kui väikest Sibelius't lapsena kutsuti Janne'ks, mis tähendab meie Juku't, siis Berliinis muutus see kuidagi viisi Jean'iks — vististi lihtsalt Janne prantsuskeelse hääldamise järgi — ja see nimi jäigi Sibelius'e kunstnikunimeks.

Sibelius'e isa poolt esivanemad põlvnevad Lahti lähedalt Arkjärve kihelkonnast, Männistö külast, Pekola talust. Mõned teated räägivad, et talu nimi olnud „Sipi-lä“, millest saanudki tollal moesoleva rootsi-ladina transkribeerimisega Sibelius. Sellest võib järeldada, et Sibelius'e isapoolsed eelkäijad olid puhtsoomlased.

Ena Charlotta — sünd. Borg on nime järgi otsutades küll vist rootsi päritoluga, kuid andmete põhjal olnud ta enam-vähem soomestunud juba mehele minnes.

Keskkooli hariduse sai Sibelius Helsingis ja astus 1885. aastal Helsingi ülikooli õigusteadust õppima; samal ajal hakkas Helsingi tolaeaegses muusikakoolis ka viiulimängu õpilaseks. Varsti võttis muusikahuvi võimust ning ta loobus ülikoolist ja jurisprudentsist üldse, pühendades end täiesti muusikale. Pääle viiulimängu huvitasid teda ka muusikateoreetilised ained ja varsti päle selle sai temast ka Soome vanemapõlve helilooja ooperidirigendi Martin Vegelius'e kompositsiooniklassi õpi-

lane samas muusikakoolis. Juba tol ajal kirjutas ta Kalevala ainetel oma esimese suurema orkestritöö — viiejaolise „Kullervo-sümfoonia“, mis ettekandel kuulajatele osutus uueks ja võõralaadiliseks, kuna see kõvasti erines uudsete kõlade ja käsitlusviisiga ega võinud sellepärast osutada arusaadavaks saksa klassikal arenenud muusikapublikule. See vana lugu kordub loomulikult säärastel juhtudel igalpool alati uena. Pääle selle õppis Sibelius Berliinis Albert Becker'i ning Viinis Goldmark'i ja Robert Fuchs'i juures. Riiklik stipendium võimaldas talle 1897. aastal tagasi kodumaale tules pühenduda täiesti loomistööle. Asudes Helsingi lähedal ilusa Soome maastiku keskel Järvenpääl, on ta oma rikkalikku loomingut pidevalt jatkanud kuni tänaseni.

Sibelius'e loomingut võib sisult jagada mitmesse liiki. Tähtsamaks pean siin tema mütoloožilisi töid Kalevala ainetel ja ta toodangut isamaalsuse ja selle ajaloo õilistamise ainetel. Esimesse kuuluvad päale ülalnimetatud „Kullervo-sümfoonia“ (mis polnud küll veel meistriteos, kuid hüljates Kesk-Euroopa mahedat romantikat, kindlasti jõuline uudsusse ja värskusesse suunduv teos) „Lemminkäinen-tsüki“ oma õige laialtpopulaarsete sümfooniliste poemidega, nagu „Lemminkäinen kojutulek“ ja „Toonela luik“ ning teised. Sellesse liiki kuuluvad ka poemid „Saaga“ ja „Põhjala tütar“.

Nende Kalevala aineliste teostega Sibelius tegi kuulsat rahvaeepose soomlasele palju lähemaks ja õilsamaks samuti nagu seda mõjutas Kallen-Gallela oma maalidega. Aga ka väljaspool Soomet sai seeläbi Kalevala kuulsaks ja mõjuvaks. See oli Kalevala tähtsuse suur tõus Soomes, ühtlasi aga ka soome rahvageeniuse suur mõjulepääs väljaspool Soomet — võib ütelda — kogu kultuurilmas, ja see on Sibelius'e suurim rahvuslik teene samuti nagu ta isamaalsusest hõõguvad teosed, millede juure praegu tuleme.

Kui küsida, missugused Sibelius'e orkestritööd on kõige tuntumad ja populaarsemad, siis pole tarvis vastuse andmisega mõelda, vaid kohe võib ütelda „Finlan-

dia“ ja „Valse triste“, mis kuuluvad tema teoste patriootilisse liiki; aga ka „Kevadlaul“ on soome kevadlooduse hingestamisega sügavalt patriootiline teos. „Finlandia“ on välismaalastele helistanud ja hingestanud tuhandeid kordi Soome ürgjõulist loodust ja tema sitket rahvast. Vae-

me noored mehed teisel pool merd mölgutasid Soome vabastamisest ja iseseisvusest. Sellega on Sibelius olnud ka suur iseseisvuse eest võitleja ja vabastaja sangar.

„Finlandia“ on õieti kavatsatud eelmänguks viimasele osale ajalooliste lavapiltide seeriast „Ärka, Soome“; samuti „Kar-

JEAN SIBELIUS.

valt vist on üks Soome poeg monumentaalsemalt ja suurejoonelisemalt kunstis kujutanud Soomet, kui seda teeb Sibelius oma „Finlandias“.

Siia patriootilisse ossa kuuluvad ka „Karjala-süit“ ja „Ateena sõdurite laul“, samuti „Jäägrite marsš“. Viimased kaks on allegoorilised teosed ajastust, kus soo-

jala-süit“ on koostatud muusikast vastavatele ajaloolistele lavapiltidele. „Valse triste“ jälle kuulub Järnefeldt'i draama „Surma“ saatemuusika hulka. Elus on aga need teosed läbi löönud kui iseseisvad kontsertmuusika palad, vaatamata nende lavamuusikalisele päritolule. Sellega oleme nagu isenesest siirdunud Sibelius'e rik-

kaliku lavamuusika vaatlemisele, mille loomiseks on inspiratsiooni annud Shakespeare'i „Torm“, Maeterlinck'i „Pelleas ja Melisande“, teistelt autoritelt „Belsatsari pulm“, „Kuningas Kristjan II“ j. t. Nende üksikasjalist iseloomustamist ei saa kahjuks siinkohal ette võtta; tähendame vaid üht: Sibelius maalib siin imekspandava tabavuse ja täpsusega ning kunstilise tõetruudusega, paiguti kõige lihtsamate abinõudega — mis aga eriti võluv ja originaalne — vastavaid ajaloolisi, eksootilisi ning koomilisi helipilte ja hingelisi meeleolusid. Seda võib saavutada ainult suur kunstnik.

Sibelius't kui oodide ja bardide laulikut iseloomustavad ka rikkalikud saavutused, mis näitavad tema loovtalendi mitmekesisust ja omadust oma annet vastavalt kohaldada ning ehtida oma fantaasiat Muinaskreeka ja Rooma rapsodide riiefusega või jälle keskaja trubaduuri mantliga.

Sibelius kui lüürik on rikastanud soome literatuuri hulga omapäraselt sügavtundeliste soololauludega ja klaveriteostega.

Kammermuusikat on Sibelius kirjutanud peamiselt oma õpinguajastul Berliinis ja Viinis ning päle selle nooremas eas; see aeg on jäänud peagu ainsaks perioodiks sellel alal. Pärastpoole on ta loonud keelpillide kvarteti „Intiimsed hääled“ op. 56 ning mõned soolopalad viiulile ja cellole. Tema viiulikontsert d-moll op. 47 on aga kapitaalne teos sel alal, kuigi solistile tehniliseks väljendumiseks mitte just kõige tänuväärne.

Lõpuks asume Sibelius'e kui sümfooniaku juure, millisel alal ta on ka väga viljakas, kuna ta toodangusse kuulub 7 sümfooniat. Tundub, et sümfoonia traditsiooniline vorm on nagu kammitsaks tema vabadust ihkavale vaimulennule, tema loovfantaasia ürgjõulisele ja laiale amplituudile, sellepärast ka kõik ta sümfooniad ei arvesta selle vormi kindlakujulisi raame, vaid paiguti leidub neis pigemini rohkem vabafantaasialisi tunde- ja jõulisi koloriidi-puhanguid kui puhtkõlaehituse suurejoonelist arhitektoonikat. Julgeksin väita, et vaatamata tema viljakusele sel alal puhtsüm-

fooniline vorm vähem sobib ta loovfantaasia hingelisele dünaamikale kui eelmainitud teised alad.

Lõpuks mõni sõna Sibelius'e isikust. Kui tema looming on omapärane, mitmekülgne ja sügavalt rahvuslik, siis on kindlasti seda ka tema isik. Seda tõendab juba tema elumaja-villa Järvenpääl, mis ehitatud selles uues soome-skandinaavia stiilis, mis nii köidab oma lihtsuse, arhailise põhitooniga ja ebasümmeetrilisusega, kui ka mugava rahvusliku kodususega. Selles kajastub soome rahvuslik uuestisünni vaim, kuid see on ka muinaslooline mineviku hõng sajandite kaugusest — Kalevala pärandus. Sama looduslähedane on ka maja sisustus, elamine ja eluviis. Ja Sibelius'e nägu ja ilme — see on kui soome massiivne graniit, sisemise jõu avalduse gigant, või jälle kargelt eepilisiuuline kevadloodus.

Sibelius loob palju ja pingutuseta. Nagu mingi nägematu ürgvaim juhib ja veab tema komponeerimise sulge ja kõik tuleb nagu iseenesest. Selle piltlikuks tõenduseks ühe Sibelius't küllastanud muusikakirjaniku iseloomustus: „Vaadake — kaks tundi tööd!“ Sibelius lehitseb minu ees kummekonda lehekülge uut partituuri, mis alles kirjutamisest märg — ühe uue teose algosa. Vaevalt kuivanud leheküljed hingavad elava loominguga puhangutest, neis põksub loov-vaimu pulss, pillub sädemeid instrumenteeringu koloriiti.

Te jääte kuulatama... mis? Surmavaimus... ei kippu ega kõppu; ei inimesi, samme ega kõnelemist. Kisub meeleolule, kirjutamise puhangule. Siin ei saa ilma muusikata. See virvendab õhus, liigub mööda tubade kumerusi, tuulepuhanguna keerutab fantaasiat kujutluses. Mitte palju pole tarvis pingutust selleks, et neid helisid haarata — terved teemad ja viisid — ning neid paberile paisata, jäädvustada igaveseks.“

See ei tarvitse olla ülistav luule vaid sellise suurvaimu juures tõenäoline. Selline müstiline loomisprotsess, täis luulelisi puhanguid ja õilsaid ilmutusi on liigutav ja hingeliselt ülev.

Isiklikus elus on Sibelius saavutanud suu-

re aupaistuse. Soome riik on tema muusikalisi ja riiklikrahvuslikke teeneid hinnanud soliidse eluaegse pensioniga (100.000 Smk. aastas), kõrgemate aumärkidega, audoktori, -professori ja asutuste auliikmete tiitliteliga; samuti on teda austanud ka paljud ja paljud välismaade asutused, muusika-akadeemiad, filharmooniaseltsid jne., Euroopast kuni Ameerikani. Paljude riikide kõrgemad aumärgid ehivad ta rinda. Ta on isiklikult käinud juhatamas oma töid paljudes tähtsamates muusika-keskustes samuti Vanast- kuni Uus-ilmani. Viimase ajal on ta tööd eriti läinud moodi Inglismaal ja Ameerikas.

Tahaksin mõne sõnaga peatuda ka Sibeliuse ja Eesti suhetel — kahjuks ainult tema tööde kaudu, sest isiklikult ta siin

minu teada pole käinud. Eestis on Sibeliuse muusika väga populaarne — juba meie sümfoonilise muusika tärkamisaegadelt — see on ligi 30 aastat tagasi. Juba siis olid sageli tema „Finlandia“, mis ka meil sai rahvuslikuks tõmbenumbriks, „Valse triste“, Lemminkäinen“, „Toonela luik“, „Kevadlaul“, süüdid „Kuningas Kristjan“, „Belsatsari pulm“, Pelleas“ j. m. meie kontserdikavades ja publikult andumusega kuulatud paladeks. Nüüd tema suurel aupäeval, kui Soomega pühitseb tema aupäeva kogu kultuurilm, saadab ka vennasrahvas Eestist suurele meistrile ja parimale isamaa pojale austavaid tervitusi ühes südamlilike soovidega tema omapärase ja jõulise loominguga jätkamiseks.

6. XII 1935.

Hääle tervishoiust

Prof. A. Rammul

Jürg.

Mis on veel tähtis hääle tervishoiu suhtes.

Eluviis. Hääle tervishoius on üheks tähtsamaks nõudeks korralik eluviis ja hääd üldine tervislik seisund. Kuna harilikult „tugevas kehas peitub tugev hääl“, on lauljale väga soovitatav mõõdukas sport.

Sportiliikidest on soovitatavad need, mis harjutavad kogu keha ja iseäranis rinnaning kõhulihaseid, toimuvad värskes, puhtas õhus ja nõuavad mitte liiga suuri lihastepingutusi, vaid enam täpseid liigutusi, nagu näit. mitmesugune veesport, aerutamine, ujumine, uisutamine, lumesport, mõõdukas mägedel matkamine; võimlemist ja vehklemist peaks kõikides konservatooriumides õpetatama. Hääd on ka kerge matkamine või kerge jooks vabas õhus. Mittesoovitavateks loetakse rattasõit ja jalgpall, kus harjutatakse ühekülgset jalalihaseid, ning autosport — tolmuaerast.

Külmetus. Külmetus soodustab n-n. külmetushaiguste tekkimist, nagu näit. nohu, kurgu- ja hingetorukatarr, influentsa, kopsupõletik.

Jahe, üliniiske õhk on hädaohtlikum kui kuiv, tuuline kardetavam kui tuulevaikne, sest tuulisel niiskes õhus kaotab inimese keha palju rohkem soojust.

Lauljale on eriti kartetav külma õhu sissehingamine. Külmetuse ärahoidmiseks tuleb kõigepäält tõsta keha vastupanu külma mõjule, keha „karastada“, siis ka paraja, mitte hellitava, liiga sooja rõivastusega ja ümbruse eest hoolitseda.

Keha „karastusega“ on aga ka palju patustatud tervise suhtes, näit.: on liialdatud „karastust“ toonud palju kahju veresaestele neidudele, kes igal tingimusel tahtsid saada lauljaks ja katarride all kannatasid.

Parimaks karastavaks mõjuriks on rohke värskes, vabas õhus viibimine ja kogu kehanaha harjutamine puutuma kokku õhuga. Hästi mõjuvad õhu- ja päikesevannid, ettevaatlikult ja mõõdukalt tarvitatult. Ülal kirjeldatud hingamisharjutusi võib teha alasti või kergelt rietatult, algul sooja, pärastpoole hariliku temperatuuriga toas. Igapäevased kehanaha hõõrumised toasseisnud veega või kuiva rätikuga tõstavad kehanaha tegevuse ja vastupanu võimet. Pääle hõõrumist peab kehanahk punetama, ilma et „kananahka“ ilmuks. Järgnev mõnutunne on teatud määral tõenduseks toimingute õigest ja otstarbekohasest läbiviimisest. Nõrgemad isikud, kes veega hõõrumist ei kannata, võivad alguses hõõruda piiritusega.

Külmetusest hoidumine. Kahjustavad ja kardetavad on järsud temperatuuri muutused. Enne soojust ruumist jahedale näitelavale minekut tuleks mõni aeg olla näiteseinte taga, mitte rääkida ja ainult läbi nina hingata. Nii kohanevad ülemiste hingamisteede limanahad temperatuuri vahega kõige paremini. Samuti pääle laulmist teatris, kontserdil või soojas ruumis, peab enne välja minekut puhkama ja võimalikult kinnises liiklemisvahendis söitma koju.

Puhkus. Korrapärane puhkus on väga tarviline eriti lauljale — mida paljud kahjuks unustavad ja selletõttu oma võimeid ja tervist vähendavad. Puhata tuleb lauljal ka päeval 3—4 tundi; enne õhtust ülesastumist peab puhkama terve pääleõuna, kuna enne esinemist tükk aega kulub lauljal „sisselaulmiseks”. Enne laulmist ei tohi sooritada raskeid kehalisi harjutusi, ega ka palju rääkida kodus, raudteel või autos. Suvevaheaega on lauljail soovitatav veeta mägestikus või mererannas, kus pole mitte kõledaid tuuli. Väga hää on ka keerge aiatöö.

Reisimine ülisoojades, suitsuga täidetud ja tolmuse õhuga vaguneis on ohtlik, end veel ohtlikum on säärasest raudteevagunist rutata otse laulmissaali. Vähemalt 12-tunniline puhkus peaks olema reisu lõpu ja esinemise vahel.

Rõivastus. Rõivastus ei tohi olla liiga soe. Villased sallid kaela ümber kandmiseks pole lauljaille soovitatavad. Ei tohi kaela, rinda, rinnakasti ja roide-kõluhingamisel tegutsevad osi pigistada kitsaste rõivastustega ega nende liikumisvõimalusi raskendada. Kitsad kraed on kahjulikud; eriti hoiduma peab järsust kehakaalu mahavõtmisest — nälgimisravist, mis kutsub esile, nii üldtervise kui ka hääle rikkimist. Kehakaalu tunduval kõrvalekaldumisel normaalsest arvust üles või allapoole, peab hea arsti poole pöörduma ja — tema juhatase järgi ka elama. Samuti kui otstarbekohane paras toit, on vajaline küllaldane magamine. Magamisruum olgu avar ja tuulutatud. Korralik eluviis on ülitähtis. Hoolitseda tuleb kehalise — ka suu ja hammaste — puhtuse eest.

Hoiduma peab suguelulistest liialdustest, mille tagajärjeks võib olla nii üldise tervisliku seisundi kui ka hääle nõrgenemine. Tubak ja alkohol on lauljaille kahjulikud.

Ülemiste hingamisteede eest hoolitsemises liialdavad paljud. Enesestmõistetav on, et suud ja hambaid peab puhastama, näit. kriidi-pulbriga; vigased hambad tulevad kohe ravida lasta. Hoiatada tuleb aga mõne vanema „vilunud laulja” nõuandel tarvitamast kõiksugu hääleorganite massaaže, litsumisi, nina ja kurgu loputusi, pritsimisi õli või teiste ainetega jne. Ka mõnedelt tarvitatav soolavee nina tõmbamine pole mitte ainult üleaarne, vaid isegi ohtlik — vedelik võib kergesti kõrva sattuda ja põletikku tekitada. Enne laulmist sääraseid talitusi läbi viia on eriti kahjulik, sest et nad tekitavad kurgus ja kõris vere üliküllust. Kõiki sääraseid abinõusid pole aga sugugi tarvis, vaid häälelundeid peab terveina ja teguvõimsatena hoidma korraliku eluviisi, õige hingamise ja hääle tarvitamisega hää kooli põhimõtteil.

Ümbrus. Kontsertsaal ja teater.

Lauljale on tarvilik omada teadmisi ka sellelt alalt.

Kontsert-, teatri- ja kuuldessaalid peavad olema nii ehitatud, et neis oleks hää kuulda, lauljal ja kõnelejal „kerge” laulda ja rääkida — et hää kergesti kanduks kaugele. Säärase saalide ehitamise kohta leidub ka teatud reegleid, aga juhtub siiski mõnikord, et saal, mis on ehitatud vastavate reeglite järgi, siiski kõlalisele ei rahulda, ruumi hää kõlavuse saavutamine näib sageli olevat õnneasi.

Et hää igale poole saaks tungida, ei tohi olla saalis liig palju nurki, mis hääle „matavad” ehk „surmavad”; sügavad loožiavaused pole sellepärast lubatavad. Parimaks saalikujuks on parabool, mille tülitapis asetseb laulja või kõneleja. Neljanurkses saalis üht otsa saab hispaania seinaga abil tarbekorral muuta paraboolseks. Saalil ei tohi olla vastu- ja järelekaja; kupliga ruumid on selles suhtes pahad; ka puuseinad kõmavad liiga. Nende kõmavust saab vähendada riidega katmise abil. Toorestelliskivid vähendavad — matavad häält. Halva akustikaga saalides on laulja või kõneleja sunnitud häält liialt pingutama, mis teatavasti hääle-elundelle mõjub halvasti.

Väljas, vabas õhus peab kuulajaskond teatud kauguses asetsema ringi ümber orkestri, sest lähedaloljad hoiaksid kõlakinni. Laulja peaks temale tundmata akustikaga saalis enne esinemist tegema väikesegi proovi, kõlaliste oludega tutvunemi-

seks, siiski pidades silmas, et näit. tühja saali eksitav kõmavus rahvaga täitumisel täielikult võib kaduda.

Moodsais teatris ja kontsertsaalides leidub enamasti keskküte, millel on oma paremused, kuid ka puudused. Esiteks võtab ruumi ühtlane soojenemine aega. Seni aga valitsevad saalis ebahühtlase temperatuuri tõttu kahjulikud õhuvoolud. Teiseks on keskküttega ruumis õhk liiga kuiv, kui kütte juures pole õhu niisutamise säädeldist, või seda ei kasutata. Õhule tarviliku niiskuse andmiseks tuleb riputada üles, näit. rõivastusruumi, märgi rätikuid, kuna kontsertsaalis on parajast niiskust võimalik saavutada rohkesti niisutatavate lillede ja taimede abil.

Nagu juba eespool tähendatud, rikub halb — suitsune, tolmune ja kuiv — õhk hääleelundeid; on ju tuntud kurb tõsiasia, et varietee- ja restoraanilauljad peagi kaotavad oma hääle ja sageli ka tervise; satuvad sinna küll ka just „langevad tähed“. Kes hindab oma häält, peab valima esinemiskohta, ega tohi lauda ruumis, kus samal ajal süüakse ja suitsetatakse.

Näiteseinte vahetuse ajal ei tohi kunstnikud viibida näitelaval. Näitelava peaks puhastatama alati ainult niiskete lappidega ja enne proovi algust hästi tuulutama. Kaitsma peaks näitelavasid väga kahjulike külmade õhuvoolude eest, mis mõnedel neist tekivad külmal ajal.

Lõpuks mainime veel orkestrijuhti, kes väga tähtis on laulja hääle tervishoiu või isegi saatuse suhtes. Juht, kes „pasunad ja pillid“ ka siis laseb „võidurõõmutseda“, kui laul peab tõusma esile, unustab et liialdus ka selles kunstis on halb ja siin toob kahju paljudele: 1. lauljale — sundi-

des teda orkestrist „üleksamama“ —, 2. kunsti naudingule ja 3. juhi enese nimele.

Tarvitatud tähtsam kirjandus

1. Mag. P. Ariste: *Standard-eesti hääldus. Olion, 1933. nr. 9.*

2. Dr. D. P. Brovkin: *Lühike häälesünnitajate organite anatoomia ja füsioloogia kirjeldus. — 1924. „Looduse“ väljaanne; 68 lk.*

3. Dr. H. Gutzmann: *Stimmbildung und Stimmpflege.*

4. Prof. dr. H. Gutzmann: *Physiologie der Stimme und Sprache, II. Aufl., Die Wissenschaft, Bd. 29. Verlag Fr. Vieweg & Sohn, Braunschweig 1928, 248 lk.*

5. Dr. R. Imhofer: *Grundriss der Anatomie, Physiologie und Hygiene der Stimmorgane; Verlag C. Kabitsch, Leipzig 1926, 110 lk.*

6. Dr. A. Maltsev: *Häälesüüdmise õpetus. K.-Ü. „Rahvaülikooli“ väljaanne.*

7. Dr. M. Nadoleczny: *Kurzes Lehrbuch der Sprach- und Stimmheilkunde, Verlag F. C. W. Vogel, Leipzig 1926, 234 lk.*

8. F. Pandolfini et dr. Labarraque: *Principes directives théorétiques et pratiques de l'éducation de la voix chantée. — Les annales d'oto-laryngologie, 1931, nr. 3, 279—294.*

9. Prof. dr. E. Saareste: *Hingamisaparaadi anatoomia ja füsioloogiast. — „Muusikaleht“, okt. 1929, lk. 297—305.*

10. Dr. phil. C. Stumpf: *Die Sprachlaute. — Verlag Julius Springer, Berlin 1926, 419 lk.*

11. Tenno-Vironi: *Praegusaja häälesüüdmise teooria, tervishoid ja tehnika. I j. 1934. Tallinn.*

Ajakirjad: Die Stimme.

Lõpp.

Tartu Üliõpilassegakoori 15.aastapäeva pidustused

Üliõpilaste koorilaulu algjuured Tartus eesti üliõpilasorganisatsioones ulatuvad XX. sajandi esimesse ja peamiselt küll teise aastakümne algusse, millesse aga seisaku tõi maailmasõda. Tõllal oli küll harrastuseks ainult meeskoorilaul. Muutuse olukorda tõi 1920. aasta, kus hakati tundma huvi pidevamalt laulu- ning muusikakultuuri arendava organisatsiooni vastu üliõpilaskonnas. Jõuti niikaugale, et 10. okt. 1920. pandi alus 50. üliõpilase poolt praegusele Tartu Üliõpilassegakoorige (tol-

lal Üliõpilaskonna Muusika-sektsioonile). Alul töötasid mainitud organisatsiooni juures sega-, mees- ja naiskoorige ning organiseeriti isegi üliõpilasist koosnev stümfoniaorkester. Varsti soikus aga töö mees- ja naiskoorige osas, ning pähuvi kaldus segakoorige. Kahekümnendate aastate kestel asutati uus üliõpilasmeeskoorige iseiseisva organisatsioonina, Akadeemilise Meeskoorige nime all, koondades suure eduga enda ümber meeskoorige vastu huvi tundvaid üliõpilasi. Üliõpilaskonna Muu-

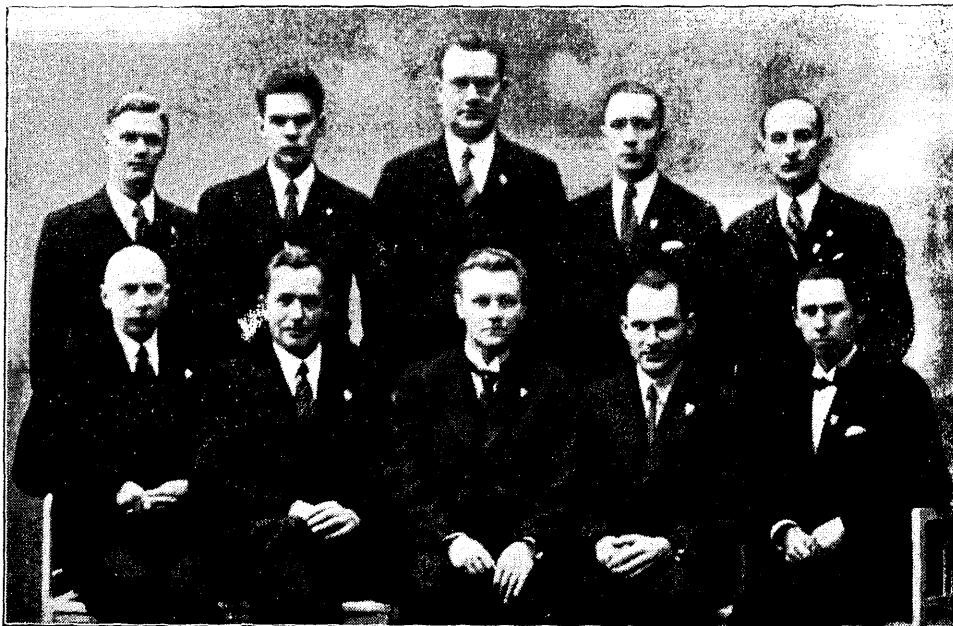
sikasektsioonist arenes aga välja praegune Tartu Üliõpilasselgakoori.

Nii siis täitus 10. okt. s. a. 15. aastat Tartu Üliõpilasselgakoori asutamisest. Seda tähtpäeva pühitseti kitsamapiirilisel omavahel.

Aastapäevakontsert ja laiemaulatuslikud pidustused ühenduses selle tähtpäevaga toimusid aga 29. ja 30. nov. s. a. Mainitud pidustustest osa võtma oli sõitnud üle maa endiseid kooriliikmeid ja vilistlasi arvult üle viiekümne. Samuti võtsid pi-

Pidulikul jumalateenistusel olid tegevad koori auliige Ülikooli rektor prof. Joh. Köpp, vilistlane õpetaja J. Kimmel ja koori juhatusliige kaasvõitleja E. Bluum. Edasi esines solistina koori häälesäädja tenor R. Jõks kahe vaimuliku soololauluga A. Karindilt ja E. Vörgult ning koor kahe lauluga R. Tobias'elt ja E. Vörgult.

Kontsert „Draamateatris“ leidis publiku poolt rohkearvulise ning sooja osavõtu. Kava suures enamuses oli koostatud

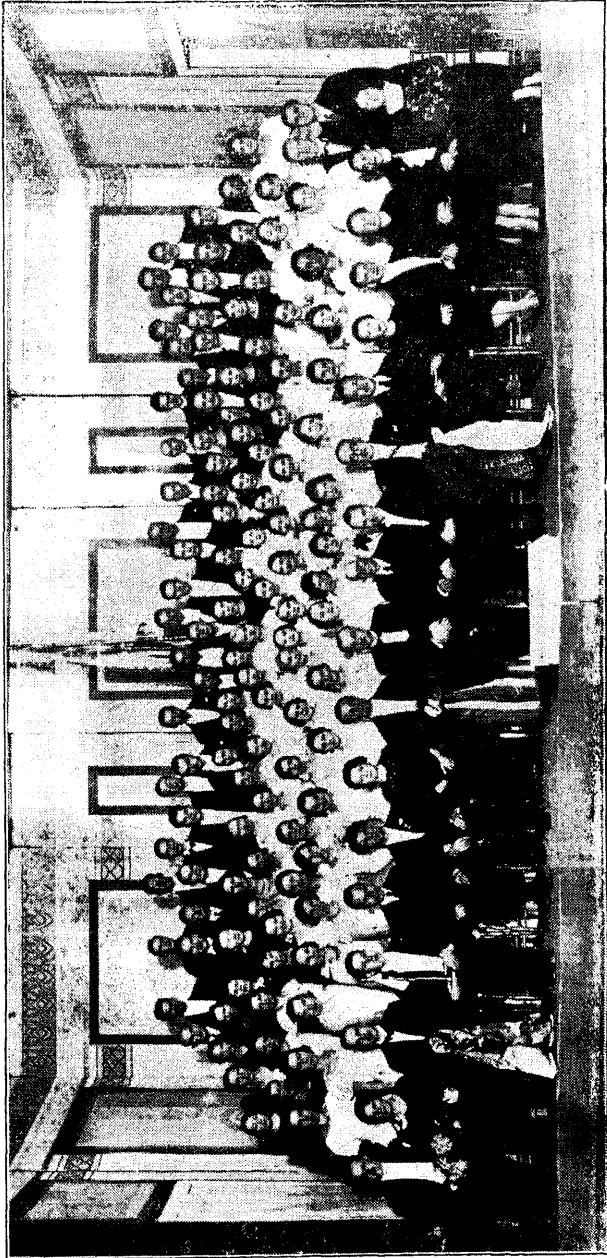
Tartu Üliõpilasselgakoori koorijuhke ja esimehi 15. aastapäeva pidustustel. Istuvad vasakult: T. Tedder (end. esimees), A. Karindi (koorijuht 1925—1932), prof. J. Aavik (koorijuht 1921—1925), E. Vörk (koorijuht 1933-süüani), K. Ainomäe (end. esimees). Seisavad vasakult: V. Toomingas (praegune esimees), A. Otti, H. Viha-lem, K. Kõrge, R. Vinkel (endised esimehed).

dustusist osa sõpruskooride esindajaid nii kodu- kui välismaalt. Riiasst oli selleks puhuks Tartu sõitnud L. U. S. B. „Dziesmuvara“ ametlikke esindajaid ja sõprusliikmeid, Soome oli esindatud Helsingi Etelä-Suomalainen Osakunta Laulajat'e esimehe kaudu, ning Rootsiast viibis kohal Stokholmi Üliõpilasselgakoori saadik.

Pidustused ise toimusid kolmes osas: 29. nov. oli Ülikooli kirikus kell 19.00 pidulik jumalateenistus, 30. nov. kell 20.00 aastapäeva kontsert Tartu „Draamateatris“ ning samal päeval kell 23.00 koosviibimine külalistega kohvik „Athenas“.

Tartus esiettekandele tulevaist laulest ning algas praeguse koorijuhi Ülikooli muusikaõpetaja Enn Vörgu poolt 15. aastapäevaks koorile pühendatud „Tervituslauluga“.

Kava alg- ja keskosa juhatas koori E. Vörk; lõpposa aga, mis koosnes kolmest kooris 15 aasta jooksul väga populaarseks saanud laulest (M. Lüdigi „Koit“, auliikme M. Härma lõpukoor „Kalev ja Lindast“ ning J. Aaviku „Laulu võim“), juhatas koori auliige ja endine juht prof. J. Aavik. Kava viimase osa kandis ette ühendatud koor, mis koosnes praegusest

Tartu Üliõpilasseltsi koor 1935. aastal. Keskel istub koorijuhht Emm Võrk.

koori tegev-koosseisust ning endiseist lauljaist ja viilistlasist, olles arvuliselt 130 liikmeline. Lisapalana esitati M. Härma „Tuljak“. Suulisi tervitusi tõi Eesti Üliõpilaskonnalt ksv. H. Pello, E. Lauljate Liidu poolt prof. J. Aavik, andes ühtlasi üle E. L. Liidu poolt T. Üliõpilasselgaskoorile määratud teenetikirja, millega mainitud eesti lauljate keskkorraldusorganisatsioon austab oma liikmeid ja hindab nende tööd nende suurematel tähtpäevadel; edasi andsid tervitusi ning pärgi üle Etelä-Suomalainen Osakunta Laulajat'e esimees V. Väisänen, Stokholmi Üliõpilasselgaskoori esindaja E. Gustafsson ja Estonia Muusika Osakonna segakoori abiesimees välisministri abi H. Laretei, kes ühtlasi on ka Üliõpilasselgaskoori viilistlaseks; L. U. S. B. „Dziesmuvara“ poolt tõi tervitusi, andes üle mainitud koori miniatiivlipu alusel ning aadressi, esimees H. Vietins. Tervitusi tõi veel Akadeemilise Meeskoori, Tartu Naislaulu Seltsi ja Akadeemilise Rahvaluule Seltsi esindajad. Pääle kontserti toimuvast pidusöögist ning koosviibimisest võtsid osa pääle välis- ja kodumaa kooride esindajate veel kõik koori endised juhid, auliikmed, prof. J. Aavik, A. Karindi, J. Simm, endine abikoorijuhut Kõomägi, auliige A. Läte, ja palju teisi külalisi.

Pidusöögil avasõnad ütles Tartu Üliõpilasselgaskoori esimees ksv. Villem Tomingas, tervitades kõiki kokkutulnuid ning tänades tervituste ja õnnesoovide eest. Edasi ütles tervitusi vast-asutatud T. Üliõpilasselgaskoori Viilistlaskogu poolt esimees Hugo Vihalem. Pääle nende oli sõnavõtte veel väliskülaliste ning endise koori esimehe ja asutajaliikme K. Ainomäe ning auliikme J. Simmi poolt.

Kirjalikke tervitusi oli saabunud suur hulk nii kodu- kui välismaalt. Kõigilt auliikmeilt, kes isiklikult ei saanud ilmuda, piiskop prof. H. B. Rahamäelt, Haridusminis-

teeriumi kunsti- ja teaduse osakonna juhatajalt, Tartu linnapäält j. t.

Hiljem koosviibimisel anti koori esimehe ksv. V. Tomingase poolt seitsmele koori aktiivsemale ksv-jale üle teenetemärkid, nende saajaiks olid ksv-jad Ate Bluum (endine kirjatoimetaja ja abiesimees), Selma Neeme (endine abiesimees), Albert Otti (endine esimees), Voldemar Pärn (endine esimees), Hans Roos (endine abiesimees), Robert Vinkel (endine esimees) ja Villem Voore (endine laekur ja mitmekordne endine ning praegune koorivanem ja koori „Üliõpilasselge“ erinumbri toimetaja). Koosviibimine möödus lõbusas meeleolus.

Järgmisel päeval, 1. dets. olid kooril esinemised Ülikooli pidulikul aastapäeva-aktusel Ülikooli Aulas ning Üliõpilaskonnalt 1. dets. ballil „Vanemuises“. Külalised lahkusid 2. dets. varahommikul Tartust väljuvate rongidega.

Mainitud peopäevade kestel leiti ka aega mõelda tõsisemalt sünnipäeva-lapsele kui üliõpilas-organisatsioonile. Nimelt pidas koori Viilistlaskogu, asutatud 10. nov. 1935. ning kinnitatud siseministri poolt 24. nov. 1935., 30. nov., oma esimese pääkoosoleku, kus valiti juhatus, püstitati põhilused ja sihtjooned põhikirja vastuvõtmisega ning astuti seega esimesi samme organisatsioonina.

Esimeseks esimeheks valiti endine koori esimees vil! H. Vihalem, kusjuures Tallinnas asuvate viilistlaste koondamine ja osakonnaks organiseerimine jäi endise koori esimehe vil! T. Tedderi hoole.

Tartu Üliõpilasselgaskoori järgneva semestri tegevuskavas on nähtud ette rida kontserte kodumaal, nii Tallinnas, Tartus, Pärnus, Sangastes; samuti võtab Tartu Üliõpilasselgaskoor vastu Tartus külalis-koorena leedu ja soome üliõpilaskoore ning T. K. M. Ü. segakoori Tallinnast.

Neist primitiivsetest pillidest

„Muusikalehe“ k. a. novembrikuu numbris on h-ra Kasemets artiklis „Milline peab olema algkooli õpilaskorkester“ väga kuri neile „primitiivsetele pillidele“, millistele ei võivat rajada muusikalist kasvatusalgsuurt.

H-ra K. soovib algkooli standart-orkestriks vibupillide koosseisu, täiendatud trompetitega, klarnetitega jne., soovib ühesõnaga sümfonia-orkestrit.

Huvitav, kas leidub kusagil algkoolis säärane orkester? — Minu teada mitte.

Isegi keskkoolides on vähe säärseid koosseise ja nendesegi esinemiste puhul võetakse abiks kutselisi orkestrante.

Kuidas küll suudaks käsitada 11—12-aastane poisike kontrabassi! Nii varakult vähemalt peaksid algkooli õpilased õppimisega algama, sest 13- kuni 14-aastasena lõpetab ta kooli; aasta vähemalt tuleks mängida orkestris, teine aasta kulub õppimiseks. H-ra K. väidab, et algkoolis leiduvat tihti ka 17-aastaseid. Vaevalt see aitab siin: 17-aastane õpilane

on vähemalt kolm aastat „istunud“, kas sellisest on loota kontrabassimängijat!

H-ra K. väidab küll, et algkooliealiste laste kopsud ja huuled on veel liig nõrgad ja vähese vastupidavusega, soovib siiski trompetit lastele mänguriistaks.

Nõustun täiesti h-ra K-ga, et kooliorkestrite ülesanne ei seisagi kohe suure ja kõrge kunsti tegemises. Ei tarvitse ka nii kramplikult hoida kinni nendest „kõrgekunsti“ pillidest. „Madalama“ kunsti jaoks kõlbavad ka „madalamad“.

Õpilaste vaeva tuleb arvestada. Kui õpilane ühel pillil peab aasta või kaks kõvasti töötama, et pääseda orkestrisse, ja teisel sama kaugele jõuab paari nädalase tööga, siis valime kergemad.

Primitiivsete pillide vastu ollakse veel sellepärast, et lapsed vanemaks saades ei mängivat enam muid pille ja seega nende õppimise vaev oleks raisatud. Julgen tõendada: see väike õppimise vaev on kuhjaga tasutud sellega, et nad on tegutsenud aastaid orkestris ja olnud meistrid nendel pillidel. Okariinid siiski suudavad rahuldada, isegi täiskasvanuid. H-ra K. leiab okariinide tooni olevat nõrga ja mageda. Võib olla on h-ra K. kuulnud või käsitanud säärast okariini. Siin tarvitusel olevatel okariinidel on küllalt ümar ja ilus toon. Vaatamata oma mahedusele (mitte magedusele), on okariini toonil haruldane kandvus. Okariinide kvartett kõlab kontsertsaalis sama tilsedana kui väikeseski ruumis. Vabas õhus kõlab okariin palju kaugemale kui näit. klaver. Pikolo-okariin lööb läbi isegi puhkpillide-orkestris.

Intonatsioon on palju puhtam kui viiulil sama vilumusega mängija käes.

On tõsi, et ulatus okariinidel osutub väikeseks, aga algkoolis meie ei tee ju sümfoniilist muusikat. Rahvaviiside, rahvatantsude, laulude ja valitud muusika pakkumiseks jätkub küllaldaselt ulatust.

Teised „primitiivsed“ pillid, klapp-pillid ja saatepillid on veel uudisinstrumentid ja arenemisel, leiavad aga juba rohkesti tarvitajaid.

Üliprimitiivsed saatepillid avavad ka veel uusi väljavaateid muusikaõpetuses algkoolis. Kuna need pillid on niivõrd kerged käsitamiseks, et ei nõua pea mingisugust ettevalmistust, siis on võimalik neid pille kasutada juba algkooli madalamates klassides laulutunnis klassi ühehäälse laulu harmooniliseks saateks. See tõstab laulu ilu ja huvi ning arendab harmooniatunnet, rakendab tööle just neid õpilasi lauluklassis, kes laulda „ei saa“ (poisid) ja selletõttu ka laulu ei õpi. Pill huvitab sääraseid alati ja annab neile võimaluse töötada ühes teistega. Ka häälemurde ajal võib pilliga kaasa „laulda“. Selline pillide käsitus on ka hääks ettevalmistuseks orkestrimängule.

Vanasõna ütleb: „parem varblane pihus, kui kümme katusel.“ Parem kõikjal „primitiivsed“ orkestrid kui kättesaamatud unistused. Lõpuks on ju tähtsam ikkagi korralik muusika ükskõik millistel pillidel.

Vahekohtunikeks kooliorkestri standardkuju küsimuses võivad olla ainult isikud, kes ise on tegutsenud kõikide selliste orkestritega.

H. Meri.

Austati Juhan Simmi

Laupäeval, 23. nov. s. a. oli korraldatud Tartus „Vanemuises“ dirigendi ja helilooja Juhan Simmi austamis-õhtu, tema 50-a. sünnipäeva puhul. Juubilari tulu-õhtuks kanti ette operett „Veenus siidis“.

Enne ettekande algust oli korraldatud aktus, millele oli kogunenud publikut nii palju, et saal oli tulvil täis. Juubilari ilmus saali „Vanemuise“ seltsi ja teatrivalitsuse, Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi teaduse ja kunsti osakonna direktori Koljo saatel. Publik tervitas juubilari püstiseismisega ja kestva aplausiga.

Aktuse avas teatrivalitsuse esimees H. Paris, märkides juubilari teened 30-aastase tegevusaja vältel. Järgnes ettekanne Tartu Meeslaulu Seltsilt, millele järgnesid tervitused. Esimesena tervitas dir. Koljo

Riigivanema ja vabariigi valitsuse nimel, andes ühtlasi edasi ümbriku. Järgnes

teisigi ümbrikke ja muid kinke, õige rohkesti aga tervitusi nii esindajate kaudu kui telegrammidega. Lauljate Liidu poolt annetati juubilarile Liidu kuld-teenetemärk suurte teenete eest meie kodumaa muusikaelu arendamisel, eriti laulupidustuste äldjuhina.

Tervitustele järgnes meeskoorilt „Oma

saar“, mida juhatas teiskordselt juubilar ise. Pääle aktuse lõpu järgnes opereti ettekanne ja sellele omavaheline koosviibimine, mis möödus sõbralikus ja ülevas meeolus.

Publikurohke ja meeolulakas austamisõhtu näitas, et meil osatakse pidada lugu tõsisest ja teeneterikkaist töömeestest.

Meie puhkpillikoorida praegusest olustikust

Järg.

Eesti Lauljate Liidu pillikoorida sektiiooni juhatus on järjekindlalt kirjastanud helitöid. Kuid otstarbekohasuse mõttes sektiiooni juhatus tahtis koordilt teada nende soove kirjastamise kohta. kokkuvõttes koovid soovivad:

Palad	Asukohad		
	Maal	Linnas	Kokku
1. Kontserthelitöid	10	2	12
2. Kergesisulisi	21	6	27
3. Marsse	7	4	11
4. Tähtsunoote	14	8	17
Kokku	52	15	67

Suurimaks osutub nõudmine kergesisulise muusika järgi. Üks maa- ja üks linnakoov on jätnud küsimuse vastamata.

Koorida edukus oleneb teatavasti häast kooriguhist, tublidest mängijatest, korralikust harjutusruumist, sõbralikust suhtumisest koori kaasliikmeisse, seega õige mitmes asjaolust. Meie koovid ei või kiidelda sellega, nagu oleks nende töö teostunud takistusteta, normaalselt. Koorida tööd on pidurdanud mitmesugused asjaolud nagu selgub alltoodud tabelist:

Põhjus	Koori asukoht		
	Linnas	Maal	Kokku
1. Pillide puudus	—	3	3
2. „ ebaõivnilisus	—	5	5
3. Mängijate puudus	5	12	17
4. Ruumide puudus	—	6	6
5. Kooriguhi puudus	1	5	6
6. Lahkarvamused	—	3	3
7. Majanduslik kitsikus	—	1	1
8. Korratu osavõtt koori tööst (elukoha kaugus)	—	3	3
9. Teiste koorida pahatahtlik suhtumine	—	1	1
10. Muud põhjused	—	2	2

Kõige enam need puudused riivavad maakoore, kus tööd takistab kohaste

mängijate puudus. Oma olukorraga on rahul 2 linna- ja 7 maakoovi.

Tähtsamaiks sündmusiks koori elus 1934. a. on kujunenud kooriguhi osavõtt kursustest (1 juhust), koori osavõtt laulupäevast (1), iseseisva kursuse korraldamine ühes sellele järgneva kontserdiga (1), uue juhi tulek (1), uute pillide muretsemine, selleks korraldatud korjanduse ja kontserdiga (1), aastapäeva pühitsemine ühes linnakoovis. Oma 50-a. juubelit pidas Vaivara pillikoov, tähistades seda muusikahiingu asutamise ja L. L. liikmeks astumisega.

Päevaraamatu pidamine, mis annaks selge ülevaate koori üritusist, jätab veel soovida. Oma tegevuse üle on pidanud päevaraamatut 4 linna- ja 17 maakoovi; 4 linna- ja 13 maakoovi pole päevaraamatut pidanud. Päevaraamatu pidajate hulka on arvatud ka need koovid, kus ametliku päevaraamatu asemel kooriguht ise on pidanud märkmikku koori tegevusest ülevaate saamiseks. Siin tuleb sektiiooni juhatusel veel selgitada koorida päevaraamatu pidamise hüvesid.

Koori mängutehnilise külje arendamiseks on vajaline, et iga üksik koorigiige püüaks ennast täiendada oma alal, arendades võimeid tunnustust leidnud pilliõpikute varal. Pillimuusika sektiiooni kirjastusel on seni ilmunud J. Vaksa „Korneti ja trompeti õpik“.

Sooviavaldusi sektiioonile: 1) Soovitatakse astuda samme, et umbes 5 km. raadiuses tegutsevad pillikoovid liidetaks (2 m. k.). 2) 5 maa- ja 1 linnakoov soovitavad kirjastada kergemaid helitöid eesti autoreilt, väikese koosseisu jaoks. 3) Soovitakse ringisõitvaid koori-revidente (1 m. k.). 4) Instruktooreid (2 m. k.). 5) Kursuseid igas maakonnalinnas ja koorida kohapääl (4 m. k.). 6) Soovitakse laulupidude noote veelgi odavamalt (1 m. k.). 7) Soovitakse hinnangulehete sissesäädmist koorigiikmetele (1 l. k.). 8) Koori kodukorra maksamapanemist (1 l. k.). 9) Kooridae naaber- ja hõi-

murahvaste helitööde soetamist (1 l. k.). 10) Marsside kirjastamist rohkemal arvul (1 l. k.). 11) Baritoni osa kirjutamist viiulivõttes (1 m. k.). Küsimuse on jätnud vastamata 16 maa- ja 4 linna-koori.

Esitatud soovid on väga olulised ja pillikooride sektsiooni juhatus neist varemgi teadlik. Nende teostamine võib aga sündida järk-järgult. 1) Kultuurasutuste töö on ümberkujundamisel, Lauljate Liit ei saa aga oma algatusel siin midagi teha, vaid tuleb oodata ära vastava säaduse ilmumine. 2) Kirjastamisel on kogu aeg peetud silmas, et helitööd oleksid mängitavad väikese koosseisuga, tehniliselt vastaks keskmisele pillikoori mängutasemele. Välisautorite töid polegi kirjastatud. 3) Revidente on kulukas panna ametisse, päälegi tegutsevad pillikoorid asjaarmastajatena, kus „kroonulik“ sundus pole sobiv. Sektsiooni juhatus teostab kooride revideerimist neis peetavate päevaraamatute alusel. 4) Sektsiooni juhatus peab läbirääkimisi maakonnalinnades elutsevate muusikategelastega, kes oleksid nõus instrueerimist võtma endale ja kelle poole tuleks siis kooridel soovidega pöörduda. Instrueerimist Lauljate Liidu poolt on võimalik teostada üldlaulupeo eel. Instrueerimis-päevad on Tallinnas, Rakveres,

Tartus, Pärnus, Viljandis ja Valgas 1937. a. detsembrist alates. Koorijuhtidele on nähtud ette 6-nädalased kursused Tallinnas 1936. a. suvel. 5) Noodihind on viimse võimaluseni odav; odavamalt neid levitada ei saa. 6) Hinnangulehtede sisseseadmist pole võimalik teostada, sest see tekitab asjatut nurinat ja arusaamatusi. 7) Kooride kodukord on tehtud sunduslikuks esinduskogu koosolekul 1933. a. Ka sektsiooni juhatus valvab võimalust mööda selle järgi, et koorides valitseks distsipliin. 8) Lauljate Liidu kirjastusel ilmunud helitööd on saadetud naaberriikidesse tutvumiseks. Kahjuks puudub neil keskkorganisatsioon, kelle poole võiks nootide vahetamise asjus pöörduda. Seni on sidet peetud üksikute pillikoori juhtidega, mis loomulikult ei saa anda soovitud tagajärgi. 9) Ka uute marsside soetamisele on mõeldud korraldades marsside võistluse. 10) Baritoni-osa kirjutada viiulivõttesse pole siiski võimalik, mängijal on kergem õppida ära bassivõti.

Küsimuslehtedes on leidunud palju huvitavat materjali meie pillikooride elustolust. See ülevaade kujuneks veelgi selgemaks ja täpsemaks kui edaspidi kõik väljasaadetud lehed tuleksid tagasi. Püüd-keem sinnapoole! *Lõpp. V. Jakobson.*

Valter Jacobsen †

10. novembril suri Tartus tuntud klaveri-õpetaja vahakunstnik Valter Jacobsen. Ta sündis 1886. a. Polli mõisas; veetis

lapsepõlve Uue-Antsla mõisas Võrumaal, kus tema isa oli valitsejaks.

Üldhariduse sai ta Tartu reaalkoolis ja astus siis Peterburgi konservatooriumi prof. Barinov'i klaveriklassi.

22. aastast lõpetas ta konservatooriumi ja töötas assistendina Berliini konservatooriumi meisterklassis koos oma õpetaja proua Barinov'iga, kes oli ühtlasi ka kuulsal klaveripedagoogi ja helilooja Busooni' kaastöölise.

1917. a. asus ta Tartu elama, kuhu jäi surmani.

V. Jacobsen oli õpetajaks A. Nieländer'i muusikakoolis, hiljem ühendatud A. Nieländer'i ja Helikunsti-Seltsi muusikakoolis ja Tartu Konservatooriumis.

Viimased aastad töötas ta ainult erapedagoogina.

Suure töökoorma juures ei ole ime, et elujõud rauges varem, kui seda oleksid soovinud need, kes temaga töötasid ja puutusid kokku.

Omaste ja sõprade saatel sängitati V. Jacobsen Antsla surnuaeda oma vanemate kõrvale.

Oper ja kontserdid

Tallinna.

Viiendat sümfooniakontserti juhatas ungari küllaline, Budapesti Kuningliku Muusikaülikooli prof. Viktor Vaszy. Nagu eelmisel korralgi, ta käsitles programmi pääst — ja seda üksikasjadesse tungimisega. Esimeses jaos pakutud B. Bartok'i „Tantsud Transilvaaniast“ olid meile uudiseks ning löid vastavat elevsust oma ehtsa rahvalaadiga. Kontserdi teisel poolel kanti ette A. Bruckner'i neljas sümfoonia, milles leidub küllaltki meeleolu pinda, kuid samuti esineb ka venivusi. Teose täitmise kujunes väljenduselt edukaks. Kui käesolevat programmi võrrelda möödunud aastal V. Vaszy poolt juhutatuga, siis nüüd see osutus vähem tänuilikuks, mispärast dirigent sai end panna maksma tagasihoidlikumalt. Lauljanna Ilonka Kováts esines solistina meeldivusega. Tema tehniline ja sisuline väljendus jätsid soodsa mulje.

Kuues sümfooniakontsert Jean Sibelius'e 70 a. sünnipäeval koosnes terves ulatuses juubilari helitöödest. Ettekannet juhatas küllalisena N. van der Paal Helsingist. Dirigent oma osas toimis sisenavusega, mis andis üsna edukaid tagajärgi. Orkester esines püüdlikult. Ettekandede tulid sümfoonia nr. 2, „Kurbvalss“, „Muinasjutt“ ja avamäng „Torm“. Viimane nendest oli kõige hilisem toode ning siin varemini mängimata, kuna muud kuulusid tuntud teoste hulka. Kontserdi sissejuhatusena prof. J. Aavik pidas juubelikõne, milline on toodud „Muusikalehe“ käesolevas numbris.

Sümfooniakontserdiga esines veel Tallinna Töölismuusika Ühingu orkester N. Goldschmidt'i juhatusel. Ettekandele tuli Beethoven'i loomingu juure arvatav n-n. „Jeena sümfoonia“. Teose täitmise kujunes võrdlemisi ladusaks. Ka muud numbrid pakkusid rahuldust. Viimasel ajal orkester hakkab võtma kindlamat kuju. Üheks paremaks saavutuseks õhtul osutus Händeli orelikontsert, täidetuna P. Presnikovi ja orkestri poolt. Edukat laulu esitas E. Reinap, tulemuslikult astus üles ka J. Reintam. Ühes kahe mainitud jõuga olid kvartetis tegevad E. Kaptein ja J. Stepanov.

Tallinna Eesti Kammermuusika Selts andis oma seitsmenda avaliku kontserdi. Keelpillide orkester A. Udriku juhatusel kandis ette Bach'i, P. Warlock'i ning A. Kapi helitöid. Viimati mainitud autori „Fugato ja andante“, mis tuli esmakordselt täitmisele, sisaldab kindvat meeleolu ning on väga sobivaks numbriks esinenud orkestri kavas. Üldiselt ülesastumine õnnestus; Bach'i süüdis oli solistina eduga kaastegev E. Brauer. Mõne pala laulis kordaminekuga M. Päts tasakaalukal saatel P. Presnikov'ilt. Schuberti keelp. kvarteti (d-moll) mängisid A. Neuhäus, V. Nahkman, E. Neuman ja A. Rose. Püüdliku töö tulemuste täielisemat edu takistas teose kaunis suur nõudlikkus.

Kammermuusika õhtuga esines Tallinnas „Dresdeni keelpillikvartett“ koosseisus: G. Fritzsche — I viiul, F. Schneider — II viiul, G. Hofmann — Stirl — vioola ja G. M. Bülov — cello. Tüsedatest jõududest moodustatud ning vastastikkude hästi vilunud ansambel pakkus väljapaistva tasapinnaga ettekannet. Programmis anti R. Schumann'i, H. Zilcher'i ja J. Haydni loomingut.

Esimesena tänava sügisel tuli iseseisva kontserdiga välja ÜENÜ Tallinna Osakonna segakoor E. Aava juhatusel. Praegu küll naishääled on suhteliselt natuke ülekaalus, kuid ettekande distsipliin, kõlaline puhtus ja varjundusvõimed kindlustasid hääd avaldumist. Eeskava numbrid suures enamuses olid uued, kõik eesti autoritelt. Solistidena esinesid S. Tobias (harf) ja V. Veigart (bariton), kusjuures mõlema ülesastumine kujunes edukaks; saatjana toimis sobivalt T. Koch.

Järjekorras tuli kontsert Tallinna Mees-telaulu Seltsi koorilt G. Ernesaksa juhatusel. Umbes 150-liikmelises koosseisus esineti häältvahelise tasakaaluga. Tehniline ja tõlgitsuslik väljendus olid hääd. Teatud ümberpaigutused, tulid kasuks ühtlasemale kõlavusele. Eeskava sisaldas ainult meie omaloomingut. Peagu pooled numbritest seisid kooril kavas esmakordselt. Solistidena kaastegevateks olid tähelepandavad nooremad jõud J. Kipasto (klaver) ja E. Maasik (sopran), kes oma

osaga tulid toime õnnestumult. Lauljat saatis tasakaalukalt E. A. Vesson.

Estonia Muusika Osakonna segakoor astus üles E. Tubina juhatusel. Lauljate kogu on kahanenud, kuid püsib suhteliselt tasakaalus. Meeshääle vähesem arv pidigi tingima üldise kokkütõmbamise. Isendast koori praegune suurus võimaldab küllalt edukat tegutsemist. Ettekandelt saadud muljed kinnitasidki suutmisi. Eeskava oli hää, rohke värskete materjali osaga; tõlgitsuslik külg ilmikas ja painduv. A. Niitov laulis poolehoidu teenivalt. O. Rootsi, kes täitis ka saatja ülesandeid, esines muude palade kõrval eriti hästi H. Elleri „Eesti tantsuga“.

Isamaaliidu Tallinna Osakonna segakoor H. Rootsi juhatusel andis ka iseseisva kontserdi. Koosseis on alles värsk, kuid materjalid hää. Tehtud edusammude järgi võib loota soodsale kujunemisele. Nüüdki juba pakuti saavutusi, mis sidusid oma ilmikusega. Solistidena astusid üles H. Schütz (viulul) ja J. Kägu (klaver); viimane sooritas ka saated, mõlemad esinesid kordaminekuga.

Eesti-Läti Ühingu poolt korraldatud Läti Vabariigi aastapäeva aktusel suurema ulatusega oli kontsertjagu. Rea numbreid kandis ette Isamaaliidu Tall. Osakonna segakoor H. Rootsi juhatusel. Kohalikest jõududest esines viiulisoolodega V. Alumäe prof. A. Lemba osaval saatel; organistina toimis T. Targamaa. Lätist oli tulnud kohale kaks solisti. Prof. P. Schubert mängis soliidisusega klaveripalasid ja saatis lauljannat E. Kukainist, kes noore jõuna paistis sümpaatiat.

Viienda naiskongressi aktusel pakuti ka rohkesti muusikat. Tall.-Harju Kesk- ja Kutsekoolide Vilistlaskogude Liidu naiskoor laulis G. Ernesaaksa juhatusel hea eduga. Siin paistab kasvavat tubli üksus Tallinna kooride ridadesse. Uudisena kuulsi me naisorkestrit, mis on moodustatud tütarlaste komertstgümnaasiumi, kaubanduskooli, teise keskkooli ja kaupmeestekooli õpilastest; juhataas J. Jürgenson. Ettekanne jättis hää mulje. I. Aav-Loo laulis suure eduga T. Kochi saatel.

Niguliste kirikus anti vene ühendatud kirikukooride kontsert I. Stepanovi juhatusel. Kordamineku hää mõju osalt kaandas paigutamine intonatsiooni kõikumine. Eeskava koosnes päämiselt vene tuntud autorite loomingust. Esines hulk soliste: H. Schütz (viulul), N. Suursõõt (bass), H. Reinap (sopran), M. Taras (tenor), K. Shypris (orel) ja A. Saharov (bass). Leidus meeldivat ülesannete täitmist.

Teine vaimulik kontsert arvuka tegelaskonnaga oli Pühavaimu kirikus. Suurema osa kavast täitis Tallinna Töölistemuusika Ühingu orkester N. Goldschmidt'i juhatusel võrdlemisi õnnestumult. Solistina toimis tuntud organist P. Presnikov; teistest jõududest olid kaastegevad Ö. Tallmeister (sopran), H. Jõets (viulul) ja J. Reintam (bass), pakkudes esinemisega rahuldust.

Samas kirikus M. Päts korraldas oma õpilasõhtu. Esines kasvandikke mitmesuguses arenemisastmes — algajatest kuni viienda õppeaastani. Kirikukontserdi jaoks leidus osalt natuke haljust, üldised saavutused olid sobivad. Eeskava numbrid kuulusid kohase valiku hulka. Orelisaated sooritas asjatundlikult P. Presnikov.

Väliskülastest üks tublimaid jõude solisti kohal oli J. Wagner, kes esitas enast tähelepanudava solistina nii tehniliselt kui tõlgitsuslikult küljest. Tõsiselt valitud eeskava oma mitmekülgsuse juures leidis painduvat ja iseloomustatud täitmist. Kogu kontsert mõõdus huvitavas ning kunstimõõdulises arenduses.

Baritonilaulja B. Riccio püüdis pääseda mõjule efektide varal, millel on vähe ühendust tõsise ettekandega. Poolikute võimete maskeerimisel mindi välisuste ja odavuste sihis, mis tegi nulliks ka parema osa suutmistest. Laulja on juba aastates tegelane. Saatis P. P. Lüdigi rasketes tingimustes.

Sopranilaulja I. Pirangi esines noore jõuna. Materjal on hää, samuti ei puudu kunstimeelt. Aga ülesastumme iseseisvalt ja koguni võrreustamise korras tundus veel varajasena; ka kannatas esineja indiopositsiooni all. Seda küllastajat ootame huviga edaspidi, kui kujunemine osutub lõplikumaks. Saatjana M. Hlebnikov toimis mõõdukalt.

Nõukogude Vene noor lauljanna E. Elleri-Rosov esines külastisena kahes ooperis — „Rigoletto“ Gildana ja „Traviata“ Violetana. Laululine külg tõusis üle lavalisest. Küll meie ei saanud muljet, mis osutavad esmajärgulisele jõule, kuid siiski võrreustaja teenis sümpaatiat rahuldavuseni.

„Lohengrini“ jätkuvatel ettekannetel on nimitegelaseana astunud üles A. Viisimaa ja K. Ots. Mõlemad võis leida osa eduka täitmise juures. Hääle iseloomuliste omaduste poolest meil Lohengrinina siiski sobib kõige enam K. Ots. Elsa osas dubleeris H. Eimer kes samuti saavutas häid tagajärgi.

Lavamuusika all tuleb puudutada R. Pätsu illustratsioone „Mare ja ta poja“ juures. Siin autor on ülesande säädnud

võrdlemisi avaralt ning leidnud õnnestunud väljenduse nii stiili kui meeoleku mõttes. Vahendites taotletakse kalduvust lihtsuse poole.

Edasi olgu märgitud „Peer Gynt'i“ lavastus „Töölisteatriis“. Silmapaistvad illustatsioonid E. Grieg'ilt pakuvad õige kaaluvat lisandust näidendile. Eeskujuuline lihtsus tasandab teed täitmise edule. Ajutiseks moodustatud koosseis L. Sauli juhatusel esines rahuldavalt. Solveigi ossa iseloomult sobis hästi E. Vaarman; laululiselt ülesandeid ta lahendas võrdlemisi soodsasti.

E. V. Tallinna Konservatoorium on esimese semestri jooksul korraldanud viis õpilasohtut, millede kaudu kasvandikud leiavad võimalust harjumiseks avaliku ettekandega ja publik saab rahuldada oma huvi õppetöö arengu jälgimiseks. Viimane õhtu kujunes eriti silmapaistvaks, kuna esitatud palade väljatöötamine oli õige viimistletud ja üleastumisest võtsid osa vanemad kasvandikud. Erilisel peab kriipsutamata alla kava koosseisu, kus küll esmakordselt leidis nii rohkel määral meie oma autorite loomingut: 34-st numbrist tervenisti 27. Programm sisaldas parema valimiku poolaasta saavutustest. Niisugune õhtu teeb au asutusele.

Ed. Visnapuu.

Tartu. Hooaja alul oli Tartu kontsertpublikul hää võimalus rohkearvuliseid külastada ja nautida kunstiküllaseid solistide kontserte. Seega juba oktoobrikuus hakkas ilmema mõningaid tagasitõmbumise nähteid, mida põhjustasid mõnede välissolistide nõrgavõitu esinemised. Ansamblesinemised seevastu on aga kõik edukalt möödunud ja sooja poolehoidu leidnud.

Teisipäeval, 12. novembril oli „Draamateatri“ saalis „Dresdeni keelpillide kvarteti“ („Dresdner Streichquartett“) kontsert, mille kavast pakuti kõitva interpretatsiooniga Schumann'i Zilcher'i ja Haydn'i helindeid. (Kvarteti koosseisu kuulusid: Gustav Fritsche — I viiul, Fritz Schneider — II viiul, Gottfried Hofmann-Stirnl — vioola ja Georg Ulrich Bülow — cello).

Õige jaheda vastuvõtu osaliseks sai soprani Valentina Aksarova kontsert reedel 15. nov. „Vanemuises“. Esinejat saatis klaveril P. P. Lüdigid.

Laupäeval, 16. novembril oli „Vanemuises“ Tartu Meeslaulu Seltsi kontsertball, mis oli kokku tõmmanud saaliäie rahvast. Kontsertosas esines seltsi meeskoor helilooja E. Tubina juhatusel.

Samal päeval, s. o. laupäeval toimus

„Draamateatri“ ruumes Läti Naiskorporatsioonide Naiskooriga külasõprade kontsert, mida juhatas Teodor Kalnin. Solistina esines klaveril Daina Karklina. Esinejad said sooja poolehoidu osalisteks.

Teisipäeval, 19. novembril, esines „Draamateatri“ ruumes viiulimängija Artur Inglismann, keda oli kuulama tulnud üsna vähe rahvast.

Oma Lõuna-Eestis toimunud kontsertmatka järele esines Akadeemiline Meeskoor ka kodulinnas, andes kontserdi laupäeval, 23. novembril Ülikooli Aulas. Juhatas R. Ritsing. Kontserdil oli solistina kaastegev Paula Neuman (sopran).

Juhan Simm sai suvel 50-aastaseks. Kuna Simm suveorkestri juhina viibis suvel Haapsalus, siis pühitseti tema tähtsat sünnipäeva tagantjärele laupäeval, 23. novembril, mispuhul etendati „Vanemuises“ R. Stolz'i operetti „Veenus siidis“ austatava juhatusel. Enne operetietendust oli aktus, kus õnnitleti juubilarit ja hinnati tema teeneid nii sõnades kui ka kingitustega. Operetietendusele järgnes „Vanemuises“ väikeses saalis mõnus sünnipäeva koosviibimine.

Novembri lõpul pühitseti oma 15. aastapäeva Tartu Üliõpilasseltsi jaoks; kirjutis selle kohta on toodud samas nr. teisel.

Traditsioonilisel 1. detsembri üliõpilaskontserdil „Vanemuises“ esinesid Tartu Üliõpilasseltsi meeskoor helilooja Enn Võrgu juhatusel, solistidena A. Niitof (bariton), A. Lesta (klaver), R. Avesson (viiul) j. t.

Oma seitsmendat aastapäeva pühitseti Tartu Naistlaulu Selts kontsertballiga 1. detsembril Kaitseliidu Tartu Maleva ruumes.

Kunstiliselt vähese tähelepanu osaliseks osutus baritonilaulja Benjamin Riccio kontsert esmaspäeval, 2. det. „Vanemuises“. Lauljat saatis klaveril P. P. Lüdigid.

Kolmapäeval, 4. det., etendus „Vanemuises“ S. Prudenti näidend „Isamaa auks“, millele muusika loonud Adalbert Virkhaus, kes oli tühtlasi ka ettekande muusikaliseks juhiks. Solistina esines sopran J. Vornik.

Soome Vabariigi 18. aastapäeva aktusel Ülikooli Aulas reedel, 6. det., esinesid muusikaliste ettekannetega Akadeemilise Meeskooriga kaksikkvartett, sopran Helmi Kann ja pianist Leonid Milk.

Laupäeval, 7. det. esietendusid „Vanemuises“ kaks oop.: Pietro Mascagni „Talupoja au“ („Cavalleria rusticana“) ja

Ruggiero Leoncavallo „Paiatsid“. Mõlemate ooperite lavastajaks oli Heino Uuli. ja muusikajuhiks Eduard Tubin. Solistidena esinesid esimeses ooperis Alvi Tilk, Linda Tubin, Helmi Aren-Viirman, Rud. Undrits ja Ernst Kruuda, teises aga Heino Uuli, Elsa Maasik, Arno Niitof, Ed. Unt ja Harri Kaasik. Üsna õnnestunult tulid esile „Paiatsid“, kus kõitvat laulu serveerisid eriti Arno Niitof ja Elsa Maasik.

Tartu Kõrgem Muusikakool pühitses pühapäeval, 8. dets. 8. aastapäeva vastava aktusega, kus oli kavas ka Tartu Helikunsti Seltsi lipu üleandmine. Aktuse muusikalises osas esinesid õpetajad ja õpilased. Kooli 1934/35.aasta aruande esitas direktor H. Laksberg.

Pühapäeval, 8. dets. oli Peetri kirikus vastava komitee korraldusel kontsert-jumalateenistus Hans Kanni hauasamba püstitamise hääks. Muusikaliste ettekanetega esinesid ühendatud kirikukoorid Johan Simmi ja Adalbert Virkhaus'i juhatusel, sololauludega Helmi Kanni ja Eduard Unt, oreil Johannes Kärt ja Leonid Virkhaus.

R. Heliste.

Petseri. — 2. nov. toimus Hubert Anton'i kontsert Kaitsemaleva saalis. Hubert Anton on meil tunnustatud viiulivirtuoos, kes ka juba väljaspool kodumaa piire on aratanud tähelepanu, sellepärast oli märgata petserlaste seas teatavat elevust enne kontserti, mille tõttu osavõtt oli rohke. Kunstnik sooritas kõrgeväärtusliku kava haruldaselt virtuooslikult ja suure andumusega. Ettekannetele suhtusid kuulajad rohke aplausiga; kunstnik esitas rohkesti lisapalu. Klaveril saatis meisterlikult O. Roots, kes üldiselt tuntud kui parim ja hingestatuim kaaslane solistidele.

Valga. Oktoobri lõpul andis iseseisva kontserdi „Sädeme“ saalis meie väljapaistev noor viuldaja Hubert Anton — enne välismaale siirdumist.

Kontserdi kava, mis koosnes valitud tüsedaist viiulirepertuaari helindeist, sooritati väga hääd eduga. Noor kunstnik tõendas oma esinemisega, et siin on tegemist suure talendiga, kelle tehniline võime seisab väga kõrgel tasemel ning ka interpretatsioonis ilmneb küllaldast haaravust ja hingelikkust. Vastuvõtt kuulajailt oli väga soe. Klaveril saatjana toimis tuntud pianist O. Roots, kes oma ülesande sooritas suure asjatundlikkusega ja osavusega.

Viiulikontsertidest oleks veel mainida A. Inglismann'i ja R. Peenemaa' poolt no-

vembris antud viiuliõhtuid. Esimene korraldas oma kontserdi Kaitsemaleva saalis, kuhu kogunes väga vähe kuulajaid; võimalikult sellest mõjutatuna ei osutunud kava (mis koosnes tüsedaist helindeist) sooritamine just edukaks ega kordaläinuks. R. Peenemaa, kohaliku muusikakooli juhataja ja viiuliõpetaja, kontsert toimus I algkooli saalis. Kuulajaid oli vähepoole. R. Peenemaa on tuntud tüseda viuldajana ning sooritas oma tüseda kava hääd kordaminekuga, leides kuulajailt sooja osavõttu. Saatjana toimis B. Peenemaa.

Koori esinemistest võiks märkida novembri alul „Sädemes“ korraldatud rahvuspäeva puhul ühendatud Valga-Tõrva segakooride ettekandeid M. Kulli ja Fr. Klement'i juhtimisel, Läti Vabariigi aastapäeva aktusel Läti org-ide ühed segakoori esinemist J. Vilcin'i juhatusel ja 8. novembril „Sädemes“ antud Akadeemilise Meeskoori kontserti R. Ritsingu' juhatusel. Koor esines nähtavasti ringreisust tingituna vähemas koosseisus — umbes 35 lauljaga — mille tõttu ka kõla tugevus enam jõudu ja järjelikult suuremat koosseisu nõudvates lauludes (A. Läte „Pilvedele“, R. Tobias'e „Varas“ ja t.) polnud küllaldane. Muidu aga esitati eesti heliloojate lauludest koosnev kava R. Ritsingu asjatundlikul juhtimisel hästi väljatöötatult ja hääd kordaminekuga. Laulud võeti — kahjuks väga hõredalt kogunenud — kuulajailt suure poolehoiuga vastu.

Solistide esinemisist olgu märgitud Tartu lauljanna J. Varniku esinemine Naiskutsekooli pool novembri keskpaiga Kaitsemaleva saalis. Lauljanna evib meeldiva tämbriga lüürilise soprani, ta esitas meeldivalt mõned sololaulud. Saatjana toimis J. Viskar. 23. novembril Ühisgümnaasiumi Vanemate Komit. poolt „Sädeme“ saalis korraldatud peol esines tuntud tenor M. Taras, kes oli suurepärases vormis ning suure eduga sooritas oma kava, ilmudes arenenud häälekooli, puhast intonatsiooni, väga selget diktsiooni, suurt ja meeldivat kõlajõudu ja hääd interpretatsiooni. Laulja pälvis saalitäielt kuulajailt teenitud kiitust ja pidi andma lisapalu. Saatis asjatundlikult B. Peenemaa.

8. detsembril andis Valga Meestelaulu Seltsi meeskoor Kaitsemaleva saalis kontserdi oma uue noore koorijuhhi L. Tauts'i juhatusel, kes tegutseb Valgas ka organistina. Kontserdi kava, mis koosnes päämiselt eesti heliloojate lauludest, sooritati — arvestades kohalikke võimalusi — kõigiti kordaläinult, juhtimine oli asjatundlik. Solistina oli kaastegev R. Peenemaa. Kuulajaid rahuldavalt. Ettekanded võeti hästi vastu. F. K.

Viljandi. — Peagu kolm kuud ei olnud Viljandis mingisugust kontserti. Väliisoliiste siin sel hooajal ainustki pole käinud, ka kohalikel muusikategelastel puudus initsiatiiv midagi korraldada. Nüüd saime aga kaks koorikontserti järjest.

30. novembril „Koidu“ segakoor korraldas omas saalis ä capella kontserdi. Juhatas Augustin Pung. „Koidu“ segakoor on jäänud õige väikesearvuliseks ja see andis end esinemisel tunda. Üldiselt eeskava täitmine aga õnnestus.

Uuemat noodikirjandust

Laule naiskoorile.

Lauljate Liidu Naiskooride Sektsiooni väljaandel on hakanud ilmuma üksikute lehtedena laulusari „Eesti naiskoorid.“ Esialgu on lastud trükkida neli pala, et osaltki rahuldada nõudmisi. Kuna viimastel aegadel naiskooride organiseerimine liigub võrdlemisi elava tegevusega, siis nendele vastava materjali kirjastamine pakub kaunis arvestatavat töövälja.

Meil varemini on mõningal määral ka ilmunud vastavat noodiliteratuuri, millele püüti hankida lisa meeskooride toodangust; edasi soetati omaalgatusel segakoorilaulude ümbertõttusi jne. Viimastest väljaannetest olid G. Ernesaksa tööd naiskoorile, millised varsti lõppesid müügilt. Nüüd paistab kujunevat järjekindlam vajaduste rahuldamine vastaval kirjastusalal.

„Eesti naiskooride väljaanne nr. 1“ sisaldab E. Oja' laulu „Vares vaga linnukene“, mida segakoori tootena tunneme juba varemini kui hõlpsasti käsitletavat ja meelolukat pala. Uues säades laul jääb samuti kõlavaks ning efektilikaks.

Edasi järgneb nr. 2. all H. Heinmetsa „Hällilaul“, mis jällegi julgesti leiab õigustatud koha repertuaaris. Täitmise raskused siingi ei tule õieti kõnesse. Väikese oktavi „fa“ teistele altidele peaks olema saavutatav noot; „re“ antakse klambrites neile, kes selleks suutelised. Häälte liikumine areneb ladusasti. Laulu tujuiline külg püsib huvitavana ja erkšana.

E. Võrgu „Suvi“ (nr. 3) kuulub ka niisuguste palade hulka, mis võtavad soodustatud koha esitamiseks. Raskuste mõttes tagasihoidlik, kooripärane arendus ja meeleoluline kanduvus loovad häa pinna laulule levimiseks. Ainult muusika siin on annud tekstile vähekeste teise vär-

Soleeris kontserdil tenorilaulja E. Karrisoo (Karlson), kelle fenomenaalne hääle leidis üldist imetlust ja kellelt vaimustusse sattunud publik nõudis kokku ligemale kümme laulu. Solisti saatis edukalt Boris Kurisk, kellega Karrisoo sooritas oma Rootsi-turnee.

Nädal hiljem esines kontserdiga kohalik meeskoor, millest kirjutas meeskooride nurgas.

P. V.

vingu. E. Enno sõnad räägivad vaiksest õnnekusest, kuid E. Võrk kaldub nende tõlgitsemisel tunduvalt minoorsuse poole mõnes osas.

Viimase väljaandena (nr. 4) J. Jürgenson'i „Kaugel“ on jällegi ettekandmiseks võrdlemisi vastutulelik tehnilise osa poolest. Väljahoitud tekstikohane meeleolu kindlustab laulu sisulise külje.

Esimene „Eesti naiskooride“ kirjastamise katse on igatahes õnnestunud. Jääb ainult soovida väljaannete ilmumise jätkumist.

Ed. V.

AKÜ segakoori laulud nr. 11—22.

See on teine vühk laule segakooridele Autorikaitse Ühingu kirjastusel. Kui esimeses vihuses oli valik tehtud võrdlemisi suurema lihtsuse ning laialdasema leviku saavutamise sihiga, siis, käesoteval puhul antakse sekka ka laule, kus nõudmised tõusevad üle hõlpsuste tasapinna. Aga siiski ei leidu teises vihuses ühtki laulu, mis säeks koorid eriti pingutavate raskuste ette. Osa palasid on ikkagi päris kerged, mõnede juures läheb vaja ainult keskmist hoolt ja võimaluste seisu.

Esimeses järjekorras M. Saare „Pilvele“ osutub võrdlemisi väga vastutulelikuks repertuaarinumbriks, Autori „kurjast kuulsusest“ raskuste mõttes pole siin juttugi. M. Saar võib kirjutada isegi päris lihtsasti. Töö on seejuures sisukas ning meeleoluline. See laul kindlasti pärib õige suure levikuvõimega koha. Mitte vähem käsitluslikult sobiv pole tema „Tütre tänu emale“ (nr. 21). Siin jällegi on tegu õige kerge ja samal ajal väärtusliku palaga.

A. Vedro' „Helise, helise, ilma“ (nr. 12) nõuab täitmiseks keskmist koori. Säärase juurekütündiva võimega laulutik-susi leidub küllalt maalgi, rääkimata linnadest. Teose läbitõttus on häa, tuju

vaidlematu, käsitus omapärane. Vist küll eriliseks lemmikpalaks peaks kujunema sama autori naljalaul päälkirjaga „Humoresk“ (nr. 20), mis on raskustelt õige mõodukas, kuid kindla läbilöövusega.

A. Karafin harilikult ei tee kompromisse lihtsuse sihis, aga tema „Ühte laulu tahaks laulda“ (nr. 13—14) on siiski kujunenud õige kaugele küündivalt hääkõlaliseks ja kaunis vähe „hirmutavaks“. Iga keskmine koor võib ülesande lahendada kaunis hõlpsasti; sisuline väärtus seisab kindlasti kohal. Tema „Antti, ärtu armsakene“ (nr. 17) nõuab juba võimelisemat koori, kuigi ei lähe liiga kaugele. Neile, kes ei põiga enam täpsustatud pingutust, on laul hääks võimete rakendamise numbriks. Tuju ei jää saavutamata.

J. Jürgenson pakub võrdlemisi õige kerge pala „Ei saa“ (nr. 13—14), kusjuures autor jääb ikkagi ütlevaks ja sisukaks. Lihtsamat väljendust koorilaulus on raske kujutada ette.

T. Vettiku „Pulmapillid“ (nr. 15—16) paneb koori tõsisemalt tööle, kuid päälle kokkuvõtlikumat kätteharjutamist — eriti liikumise mõttes — ei nõuta siingi. Kõlaline külg on võrdlemisi lahe. Laul aga sunnib end tunnustama oma hooga meeleoluga.

V. Leemets on tahtnud kirjutada midagi väga lihtsat, kui ta võttis käsile „Hommik koitnud, Eesti pojad“ (nr. 15—16). Säärasena ka laul esineb. Sisult mitte just tähti mahatoov, kuid päris

meeleolukas ja mõnus pala. Sama autori „Münd üksinda jätke“ (nr. 19) lubab ning pakub sügavuselt märksa rohkem. Nõudlikkusi seisab kõrgemal ja vastab keskmise koori võimetele.

Üheks enam võimeid ja hoolt vajavaks teoseks on ka A. Kapi „Laul Eestile“ (nr. 18). See tähelepandavalt arendatud töö kuulub aga kindlasti väljaande kaaluvama osa hulka. Hää maitse jääb sellel peatuma ning leiab tüseda pala repertuaari jaoks. Oieti ütelda pole siin tegu niivõrd tehniliste raskustega kui sisu tabamisega ja mõistmisega.

E. Aava hoogne „Las kasvame“ (nr. 22) kuulub ka võimete koorile, kuigi selle all ei tule mõista mingisuguseid erakordsusi. Päämiselt käivad arvesse liikumise ja dünaamika varjundid; kõlaline külg pole raske. Kokkuvõtmist koorilt ning painduvust juhatajalt — ja laul hakkab elama.

Autorikaitse ühingult kirjastatud teise laulusarja toodetest on juba pooled leidnud võrdlemisi tähelepanelikku kasutamist — vähemalt Tallinnas. Kui vaadelda asja lähemalt, siis teinegi osa evib samuti eeldusi levikuks. Ainult värske materjalina pole järg sattunud veel kõigele. Esimese mulje varal võib langeda otsus, et teine vihik peletab nagu raskustega, kuid lauldesse süvenemine kahan-dab tunduvalt seda muljet. Küll ei sobi kõik kokku kaugema populaarsuse mõistega, ometi ulatuvad esitatud äärmusedki ainult keskmiste nõudmiste piirideni raskuse mõttes. *Ed. V.*

Meeskooride nurk

Ülemaalse meeslaulupäeva aeg määrati kindlaks.

Kuna on selgunud, et Soome-Ugri kultuurkongress peetakse Tallinnas juunikuu lõpul, siis otsustas Lauljate Liidu Meeskooride Sektsiooni juhatus pidada IV ülemaalse meeslaulupäeva Tallinnas pühapäeval, 28. juunil s. a. Esialgselt on jäänud peatuma laulupäeva kohavalikul hippodroomi juure.

Laulupäeva kavas on võimalikud vähemad muudatused seni lahtiseks jäänud 4 laulu kindlaksmääramisel. Nii on otsustatud võtta K. A. Hermann'i „Isamaa ilu hoieldes“ asemel kavva T. Vettiku „Su Põhja-maa päikese kullast“, milline laul on antud trükkki ja ilmub päälle pühi „Eesti Meeslaulu“ 16. andes koos sama

autori lauluga „Mu sünnimaa“, milline on võetud 1936. a. suvel peetava Virumaa laulupeo kavva.

Akadeemilise Meeskoori kontserdid.

Nimetatud koori kontsert Võrus mõodus üldiselt edu tähe all, nagu ta teisiti ei võinudki olla. Kuigi koor on kogult väike ja oli tunda seetõttu hõredustki, tuldi esinemisega toime kaunis korrektselt. Kavas aga tahtnuks küll kuulda uuemaid ja tüsedamaid laule, millede sooritamiseks kooril ei peaks puuduma eeldusi. Antud kavas oli siiski liialt juba kuulnud laule. Ja ega me ometi taha ütelda, et meil midagi uuemat ja vastava kvaliteediga laule pole!

Akadeemiline Meeskoor omab meeldiva, ühtlase, tasakaalulise ja ümara kandvuse piaano laulmisel, kuid forte lauldes kaob kohati see ühtlus ning esimeste tenorite rühm tikub oma hõredusega eralduma üldisest kõlapinnast. See defekt on parandatav muidugi seega, et tõstetakse esimeste tenorite arvu. Sobivaiks osutusid seega ka siis piaanos esitatud laulud, nagu „Tipa, tapa“, mis kujunes kontserdi meeldivamaks palaks.

Koorijuht R. Ritsing väljendas ennast vilumud ning asjatundliku koorijuhina, keda koor jälgis tähelepanuga, reageerides õige tundeliselt. Dünaamika ning tempo muuted sooritati õige sulavalt, diktsioon laitmatu. Publikut oli rohkesti ja aplause elavalt, mida koor kviteeris lõpuks mitme lisapalaga.

Koorile annetati Võru Meestelaulu Seltsi poolt loorberipärg. H. K.

*

10. nov. korraldas Akadeemiline Meeskoor kontserdi Võru Kaitsemaleva saalis. Tunnustatud koorijuht R. Ritsing oli teinud kava ettevalmistamisel tõsiselt ja andumusega tööd. Ettekanded olid hääd ja viimistletud, vaatamata, et koor ei oma eriliselt silmapaistvat häälematerjali. Kava koosnes eranditult eesti heliloojate tööd, millised juba varem tuntud. Eriliselt soojalt suhtus publik koorijuhi enese laulesse, milliste kordamist nõuti. Ettekandjate ja kuulajate vahel valitses juba algusest pääle tihe kontakt, mis kestis kuni kontserdi lõpuni. Koor pidi esitama rohkesti lisapalu.

Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoori kontsert.

Meeskoori esinemine on saanud Viljandi kontsertpubliku maiuspalaks, sellega on seletatav ka äärmiselt rohke osavõtt 7. detsembril korraldatud meeskoori kontserdist. Ruumikas Haridusseltsi saal oli viimse võimaluseni tulvil kuulajaist.

Meeskoor oli teinud kontserdi ettevalmistamiseks tublisti tööd, sest kava koosnes varem ettekandmata lauludest. Koorijuhi H. Tsirnaski juhtimisel lauldi hoogsalt ja täpselt fraseerides, mis kontserdi kunstilisele kordaminekule aitas palju kaasa. Ka olid meeskoori häälerühmad enam-vähem ühtlased, isegi tenorite kõrged noodid tulid pingutuseta. Üks osa kavast oli pühendatud rahvalauludele, kus kuulsime mitmete erirahvaste viise. Meloodilisi rahvalaule esitas koor peensus-teni viimistletult ja need olid parimad ettekanded kavas.

Vahepeäl esines solistina harfikunstnik Silvia Tobias, kelle virtuoosne ja dünaamiliselt varjundirikas mäng ei pääsenud küllaldaselt mõjole, milles süüdi oli harfi ruttu kustuv kõla ja kunstniku liig tagasihoidlik tooniandmine.

Lõpuks meeskoor laulis orkestri saatel eestlaste, soomlaste ja ungarlaste koorid Priit Ardna operetist „Igapene legend“. Hoogsalt ja voolavalt kirjutatud viisid leidsid koorilt ka vastava ettekande ja publik tormiliselt külvas ovatsioone koorile kui ka kohalviibivale autorile.

P. V.

Lauljate Liidu nõukogu koosolekult

Lauljate Liidu nõukogu pidas pühapäeval, 15. det. s. a. oma koosolekut. Enne päevakorra juure asumist otsustati saata härra Riigivanemale järgmisesisuline telegramm:

„K. a. härra Riigivanem K. Päts! Eesti Lauljate Liit palub Teid võtta vastu eesti lauljas-mängijaskonna soim poolehoiuavaldus ja tänu Teile kindlate sammude eest kodumaa vabadust ja hääolu ähvardanud vägivallakavatsuste likvideerimisel. Lauljate Liit on veendunud, et Teile juhtimisel meie kodumaa areng sammub demokraatlikule rahvale vääriilist teed.“

Päevakorra esimese punktina vaadati läbi Sakalamaa ja Virumaa laulupidude meeskooride ja puhkpillikoorede kavad ja otsutati need kinnitada. Seega tuleb eeloleval suvel peetaval Sakalamaa laulupeol ettekandele meeskooridele: J. Simm — „Mulgimaale“, E. Vörk — „Meestelaul“, F. Saebelmann — „Kaunimad laulud“, H. Känd — „Vooga, ilu“, V. Kapp — „Uue ilma varasad“ ja J. Tamverk — „Meri“; puhkpillikooredele on kavas: J. Tamverk — „Taavet ja Koljati“ avamäng, J. Aavik — „Oh seda elu ja õne“, M. Lüdig — „Scherzo“, M. Lüdig — „Jaaniöö“ ja J. Niksmann'i marss „Eesti husaar“. Ühtlasi võeti teatavaks, et Sakalamaa laulupeo

segakooride osast on jäetud välja mõned laulud kava pikkuse tõttu.

Virumaa laulupeo meeskooride kava kinnitati järgmiselt: E. Vörk — „Meestelaul“, T. Vettik — „Sünnimaale“, R. Riitsing — „Kõrr, kõrr“ ja G. Ernesaks — „Hakkame, mehed, minema“. Puhkpillikooridaled jääb kavva: M. Lüdig — „Jaaniöö“, J. Tamverk — „Õhturahu“ ja J. Niksmani marss „Eesti husaar“.

Tartumaa III laulupeo aruandest selgus, et laulupidu on jätnud üldse puudujäägi Kr. 2072,37. Seejuures on tulused saadud vähem kui eelarves nähtud ette Kr. 1847,16, kulused tehtud üle eelarve piiride Kr. 1900,87. Võttes arvesse asjaolu, et laulupidu tuli korraldada kahel puhul, kuna esimesel korral halva ilma tõttu pidu jäi pidamata, on ka kulud läinud tugevasti üle eelarve. Nõukogu otsustas aruande kinnitada. Ühtlasi oli esitatud Lauljate Liidu Tartumaa Osakonna poolt palve edasisaatmiseks härra Riigivanemale laulupeo puudujäägi katteks toetuse saamiseks. Nõukogu otsustas saata palvekirja edasi, kuid paluda Tartumaa osakonda esitada palvekirja isiklikult.

Ühtlasi võeti sel puhul elavalt sõna Tartumaa osakonna käitumise kohta enne Tartumaa laulupidu. Nimelt ilmus ajakirjanduses enne laulupidu osakonna informatsioon, milles süüdistati Lauljate Liidu juhatus, et see teeb takistusi laulupeo hääle kordaminekule seega, et keelab mitteliikmeil-kooridel laulupeost osavõtu ja teatati avalikult, et Tartumaa osakond siiski lubab osavõtu mitteliikmetel-kooridel, vaatamata sellele, mis arvab L. Liidu juhatus. Kuigi L. Liidu juhatus saatis osakonnale selgituskirja, et selles küsimuses juhatus on sunnitud käima põhikirja alusel ning liiga suurte lauljate masside kokkuajamine laulupeoks võib tulla ainult kahjuks selle kunstilisele kui ka majanduslikule küljele, oli L. Liidu juhatus siiski sunnitud tegema erandi ja lubama ka mitteliikmeil-kooridel osavõtu laulupeost, et rahustada ülesärritatud meeli. Ühtlasi lisas juhatus juure, et vastutus nii muusikalise kui majandusliku külje eest jääb täiesti Tartumaa osakonna õlule.

Nõukogu mõistis üksmeelselt hukka sellised teguviisid, kus L. Liidu juhatus ja osakondade vahelised arusaamatused kantakse teraval kujul ajakirjandusse. Ühtlasi võttis nõukogu vastu otsuse, et maakondlike laulupidude korraldajad enne mitteliikmete ja teistest maakondadest kooride laulupeole kutsumist hangiks, vastavalt Liidu põhikirja § 60 nõudele, L. Liidu juhatuselt sellekohase loa. Samuti peeti

vastuvaidlematult tarviliseks, et mitteliikmeid-koore edaspidi ei lubataks võtta osa laulupidudest.

Edasi vaadati läbi K. Türrpu-nimelise auhinnakapitali põhikirja uus projekt, mis töötatud välja juhatus poolt. Olulisemaks erinevuseks uues põhikirjas on nõue, et auhindamise aluseks ei võetaks mitte ükski laulu **sisulist** ja väljatöötuslikku külge, vaid peetaks silmas ka laulu sobivust ettekandeks, lähtudes põhimõttest, et K. Türrpu-nimelise auhinna saanud laul peaks kujunema võimalikult paljulaudavaks meie paremates koorides. Uus põhikirja võeti vastu ja otsustati panna maksma alates 1. jaan. 1936. a. Põhikirja uuel kujul avaldame järgmises numbris.

Edasi on nähtud ette päevakorras L. Liidu juhatuses kodukord. Kuna aga juhatus töökormatuse tõttu ei jõudnud kodukorda lõplikult kujul redigeerida, siis jäeti see küsimus päevakorrast välja.

Üksmeelse arusaamise leidis nõukogu ettekandetasude küsimus. Nimelt informeeriti juhatus poolt, et L. Liidul on tekkinud raskusi urbe laulude kirjastamisel senimaksval moodusel, kus L. Liidu poolt kirjastatavate laulude ettekanne liikmeil-kooridele on vaba. Juhatus on pidanud läbirääkimisi Autorikaitse Ühinguga ettekandetasude asjus ja säältpoolt on ses küsimuses tulnud vastu seega, et on kindlustatud L. Liidu liikmeile kümne aasta jooksul võrdlemisi madalad aastamaksu normid. Nii maakooridel tuleks tasuda aastas Kr. 3.—, mille eest neil oleks õigus kanda vabalt ette kõiki kodumaa ja välismaa autorite heitõid, deklamatsioone, tantse jne.

Nõukogu leidis, et sellisel teel oleks soodsaim lahendada autoritasude küsimus ja volitas juhatus arendama asja edasi selles suunas esitamiseks volikogule.

Juhatus informeeris uutest sammudest „Muusikalehe“ edaspidise väljaandmise asjus. On peetud tähtsamate muusikaorganisatsioonide vaheline nõupidamine „Muusikalehe“ asjus, kus on tunnustatud vajalikuks jatkata „Muusikalehe“ väljaandmist Lauljate Liidu juures suunas, mis soodustaks lehe võimalikult suuremat levikut koorilauljate ja mängijate hulgas. On moodustatud toimikond, kuhu kuuluvad: Kultuurkapitali Heliikunsti Sihtkapitali poolt prof. Th. Lemba, Tallinna Konservatooriumi poolt prof. A. Topman, Akadeemilise Heliikunstinike Seltsi poolt R. Päts ja Lauljate Liidu poolt prof. J. Aavik ja A. Oinas. Nimetatata on veel Tartu Heliikunsti Seltsi esindaja.

Nõukogu võttis selle teadaande vastu rahuldustundega ja avaldas lootust, et

nüüd „Muusikaleht“ peaks arenema kõigile muusikaringkondadele vastuvõetavaks.

Pikemat sõnavõttu tekitas laulupidustuste küsimus. Nõukogu liikmed märkisid üksmeelselt, et meil laulupidude nime all korraldatakse liiga sageli ja halvasti ettevalmistatult juhuslikke kohalike kooride esinemisi, seega labastades laulupidustuste mõtet. Peeti tarvilikuks selle aja põhjalikku reformimist ja tehti juhatarese ülesandeks kõiki laulupidustustega seoses olevaid küsimusi asuda kaaluma juba lähemal ajal. Tõsteti üles mitmeid huvitavaid ideid, kuidas muuta laulupidustuste kavasid elavamaks ja huvitavamaks.

Peatuti veel meie üldlaulupidude praeguse väljaku juures. Leiti, et praegune

väljak on L. Liidule koormavalt kulukas, selle juures, aga akustiliselt võrdlemisi ebasoodne. Kuna laululava puuosa on pehkinud, siis tuleb asuda lava põhjalikule remontimisega. Kuna sportlastel aga on päevakorral praegu uue staadioni ehitamise küsimus, siis volitati juhatast astuma kõige energilisemaid samme, et soetada ühine tribüün praegusele staadionile, kus on suurepärane akustika ja milline väljak asub linnale lähemal. See tribüün tuleks ehitada selliselt, et ta rahuldaks nii lauljaid kui sportlasi ning ühise üritusena võimaldaks suurt kokkuhoidu kuluks, millisest enam peaks kandma riik.

Ligemale viis tundi kestnud koosolek lõppes üksmeelsena ja töörohkena.

Mitmesugust

Märjamaal tuleb laulupäev.

Märjamaa Hariduselts, ÜENÜ Märjamaa osakond ja Haimre Noorerahva Ühing koos korraldavad Märjamaa IV laulupäeva 1936. a. suvel 22. juunil.

Üldjuhtideks on lubanud tulla koorijuhelilooja Tuudur Vettik ja konservatooriumi inspektor Julius Vaks.

Laulu-, pilli- ja lastekoorid, kes soovivad võtta osa eelnimetatud laulupäevast, registreerige end aegsasti, et ei tekiks laulupidudest osavõtuks takistusi nootide puuduse tõttu, nii kui arvab seda Eesti Lauljate Liidu juhatus.

Segakoori lauludeks otsustas toimkond võtta 1936. a. Viru- ja Viljandimaa lauluraamatust järgmised laulud:

1. „Su Põhjamaa päikese kullast“ — T. Vettik.
2. „Ühte laulu tahan laulda“ — T. Vettik.
3. „Pulmalaul“ — R. Päts.
4. „Kevadunistus“ — M. Saar.
5. „Tantsulaul“ — V. Leemets.
6. „Hommik“ — E. Aaav.
7. „Noorte lau“ — J. Aavik.
8. „Palve“ — A. Läte.
9. „Mida nõpid, neiukene“ — M. Hermann (Hermann).
10. „Priiuse hommikul“ — K. Tüرنpu.

Avakoraaliks samast laulikust — M. Saare „Mu süda, laulust rõõmu loo“ ja lõpulauluks — K. Tüرنpu „Lahkumislaul“.

Noote müüb Eesti Lauljate Liit, Tallinn, Lai t. 7, oma liikmeile 60 senti, sama hinnaga saab ka toimkonna kaudu tellides, kuna mittelikkmeile ELL-lt tellides on noodi hinnaks 90 senti.

Pillikooride palad ja lastelaulud määratakse lähemal ajal kindlaks.

Ülesandmise tähtpäevaks on 15. jaanuar 1936. a. Aadr.: Märjamaa algkool.

Ettevalmistusi Sakalamaa VII laulupeoks.

Seni on registreeritud eeloleval suvel Viljandis peetavale Sakalamaa VII laulupeole umbes 60 laulu- ja puhkpillikoori kokku 1500 tegelasega. Neist vaid väike osa on teistest maakondadest, kuna Lauljate Liidu Viljandimaa osakond, mainitud laulupeo korraldaja, tahab pidada kinni põhimõttest, et maakondlik laulupidu olgu ka tõepoolest maakondlik, ega kavatse paisutada tegelaskonda, ning loomulikult sellega seoses laulupeo ettevalmistuse kulusid, ebatavaliselt suureks.

Laulupeo kava lõpulikujul tuleb kinnitamisele Lauljate Liidu nõukogu poolt 15. det. Kuigi segakooride kava üldjoontes jääb samaks, nagu Virumaa VII laulupeol, siiski Sakalamaa laulupeol kavatsetakse jätta kava lühemaks. Laulupeo aeg ei ole veel määratud kindlaks, arvatavasti see aga langeb kas juuni keskele või juulikuule alale.

Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali sügise jagamise eelarve.

Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali sügise jagamise eelarve on kinnitatud Vabariigi Valitsuse poolt kogusummas kr. 14.750.—. See summa on jagatud järgmiselt: sihtkapitali kirjastamisfondi

uute helitööde kirjastamiseks kr. 1.200.—
Lauljate Liidule toetuseks ja „Muusika-
lehe“ väljaandmiseks kr. 2.300.—, Tallin-
na Eesti Kammermuusika Seltsile muu-
sikabiblioteegi täiendamiseks kr. 50.—,
Eesti Akadeemilisele Helikunstnike Selt-
sile kammermuusika õhtute, loengute kor-
raldamiseks, muusikateadusliku kirjan-
duse mureksmiseks, „Eesti rahvalaulude
antoloogia“ väljaandmiseks kr. 1.000.—,
Tallinna Töölismuusika Ühingule hom-
mikkontsertide ja sümfoniakontsertide
korraldamiseks kr. 950.—, Tartu Heli-
kunsti Seltsile kontsertide ja loengute
korraldamiseks kr. 200.—, Muusikamuu-
seumi Ühingule kr. 300.—, heliloojale M.
Saarele tööstipendiumina kuus kr. 100.—,
ühekordne toetus heliloojale H. Kännule
kr. 100.—, Sihtkapitali Valitsusele uute
helitööde ostmiseks kr. 1.500.—, prof. A.
Lemba'le tema 50-a. sünnipäeva puhul
autasuna kr. 250.—, samuti J. Simmile
tema 50-a. sünnipäeva puhul autasuna
kr. 250.—, ühekordset toetust muusikute
leskedele kokku kr. 150.—, haiguse rav-
viks Ed. Ojale kr. 150.— ja Priit Ard-
nale kr. 50.—, haiguse raviks Sihtkapi-
tali Valitsuse käsutusse kr. 100.—, Tartu
Kõrgema Muusikakooli õpilaste sti-
pendiumideks kr. 600.—, Tallinna Kon-
servatooriumi õppetipendiumideks kr.
1.750.—, Martin Tarasele õppetipendiu-
miks kr. 250.—, Hubert Anton'ile kr.
1.000.—, Evalt Turgan'ile kr. 400.—, ja
A. Vedrole kr. 250.— õppetipendiumiks,
sihtkapit. asjaajamiskuludeks kr. 310.—,
asjaajaja palgaks kr. 270.—, söidu- ja
päevarahadeks kr. 496.— ja tagavara-
summadeks kr. 274.—.

Kinnitamist ei ole leidnud Sihtkapitali
Valitsuse ettepanek soetada Riigivanema
nimeline auhinnakapital, millest maks-
taks auhindu iga kolme aasta järele pa-
rimale heliteosele. Samuti ei ole leid-
nud kinnitamist Sihtkapitali Valitsuse et-
tepanek luua sihtkapitali juure teadus-
liku sekretäri ametikoht.

Uusi auhinnastatud Eesti helitöid.

E. A. H. S. poolt väljakuulutatud võist-
lusel kammermuusikaliste teoste saami-
seks osutusid auhindade väärilisteks kolm
helindit, mille tõttu otsustati jagada au-
hindade summa kr. 300.— kolmele auto-
rile. I auhinna kr. 125.— sai klaveri-
kvinteti autor Eduard Oja, II auhinna
kr. 100.— keelpillide kvarteti autor Eu-
gen Kapp, III auhinna kr. 75.— puhk-
pillide kvinteti autor Heinz Feischner.

Auhinnad makstakse välja võistluse
tingimuste kohaselt hiljemalt kahe kuu

jooksul pääle võistluse tagajärgede väl-
jakuulutamist.

**K. Türrpu-nimelise auhinna sai T. Vettik
lauu eest „Su Põhjamaa päikese kullast“.**

K. Türrpu-nimeline auhind 1934. a. pa-
remale koorilaulule on otsustatud anda
heliloojale T. Vettikule tema segakoori-
lauu „Su Põhjamaa päikese kullast“ eest.
Tähendatud laul on leidnud menukat ette-
kannet mitme kobri poolt.

Pääle eelmainitud laulu tunnustati pa-
remaiks 1934. a. toodangust veel järgmi-
sed üheksa laulu: segakoorile G. Erne-
saks — „Rabamaastik“, A. Kiiss —
„Laul ei ole maasta leitud“, M. Saar —
„Luule, see ei tule tuulest“, M. Saar —
— „Tantsulaul“, meeskoorile: E. Aav —
„Ühte laulu tahaks laulda“, G. Ernesaks
— „Hakkame, mehed, minema“, A. Ka-
rindi — „Laulu alustaja“, M. Lüdig —
„Mänd“, naiskoorile: G. Ernesaks — „Pu-
nane õunapuu õis“.

Auhindamise žüriisse kuulusid: prof.
J. Aavik, prof. A. Kapp, A. Vedro, laul-
jate esindajana J. Reintalu.

1935. a. koorilaululoomingu Türrpu-nime- line auhindamine.

1935. a. koorilaululoomingu K. Türrpu-
nimeline auhindamine toimub uue põhi-
kirja alusel, mis võeti vastu Lauljate
Liidu nõukogu poolt 15. detš. s. a. Au-
hindamisele tulevad kõik 1935. a. jooksul
trükitist ilmunud koorilaulud, millised ei
ole varem võtnud osa K. Türrpu-nimeli-
sest auhindamisest, ning käsikirjades au-
hindamisele saadetud laulud, mis ei ole
varem trükitist ilmunud ega võtnud osa
K. Türrpu-nimelisest auhindamisest vare-
mail aastail. Trükitist laulude kohta han-
gib kapitali valitsus andmeid Riigi Raa-
matukogust, käsikirjaliste laulude sisse-
andmise tähtajaks on 5. jaan. 1936. a.,
kusjuures käsikirjaliste laulude autori
nimi võib jääda ka märkimata, kuid see
peab sisalduma kinnises ümbrikus, mis
varustatud varjunimega.

Auhindamisele tulevate laulude nimes-
tik on Lauljate Liidus näha 15.—25. jaanuarini, misajal on võimalik esineda lau-
lude suhtes protestiga. Laulude auhinda-
misel uue põhikirja järele võetakse ar-
vesse pääle sisulise ja väljatöötusliku
külje ka nende sobivust ettekandeks, läh-
tudes põhimõttest, et Türrpu-nim. au-
hinnaga kroonitud laul peab saama võima-
likult paljulauldavaks meie paremates
koorides.

Nali naljaks

Kui sa tuled, too...

Meil on selliseid asutusi, millised võimaldavad gümnaasiumi hariduse saamist, vähemalt gümnaasiumi hariduse diplomi saamist, ka neile, kes ei ole tahtnud või kel ei ole leidunud võimalust parajal ajal koolipinki nütkida, kes teinekord pöörduvad hariduse saamise juure veel siis, kui omatakse lapsed ja halli habeme.

Ühes sellises n.-ü. „hilisgümnaasiumis“ kuuluvad muusikaeksamineerijate komisjoni kaks noort muusikameest, üks neist on muusikaõpetaja V. Toomingas ja teine G. Ernesaks, muidugi seesama Ernesaks, kes on loonud laulu „Hakkame, mehed, minema“.

Examineerib siis V. Toomingas habemikke, lastevanemaid ja teisi hilistunud koolilapsi, laseb neid laulda „Kui Kungla rahvas kuldsel a'al“ ja palub lahkesti mainida ka mõne eesti helilooja nime.

„Ernesaks,“ tuleb kaunis kindel ja kiire vastus.

„Nii! Milliseid helitöid siis Ernesaks on loonud?“

See on muidugi veidi raskem pätkel, kuid õige koolilaps ei jää ialgi hätta, vastus, kui mitte muud, siis vähemalt tunneterikas vastus, tuleb peatselt:

„Kui sa tuled, too mull' lilli.“

Ja siis avab Ernesaks oma suu ja annab praktilist nõu:

„Kui te teinekord tulete, siis tooge parem rohkem teadmisi kaasa!“

Kui juba, siis juba.

Kunagi üks meie asjaarmastajate sümfooniaorkester tahtis kanda ette ühe meie tüsedama helilooja teose autori enda juhatusel. Otsustatud — tehtud! Maestro oli nõus asja korraldama sel juhul, kui temale võimaldatakse orkestriga teha vähemalt kolm proovi.

Sooritatakse siis esimene proov —

maestro ju jääb üldiselt rahule, kuigi mõndagi oleks soovinud teisiti — kuid kaks proovi on ju veel, küllap nendega saadakse üle kõigist raskusist.

Suur on aga maestro üllatus, kui teisel proovil ainult mõni üksik nägu on temale tuttav, — enamus mängijaid aga täiesti uued. Maestro pärimisele, millest niisugune radikaalne orkestri koosseisu uuendamine on tingitud, vastatakse kahetsedes: pole midagi parata, asjaarmastajate asi, täna saab tulla üks proovile, homme teine, ega pole selleks vabad inimesed nagu elukutselises orkestris. Kat-sub siis leppida maestro olukorraga ja loodab, et ehk vähemalt viimasel, kolmandal proovil on koos terve orkester. Taga paremaks aga kujuneb asi kolmandal proovil: üksnes trummilööja nägu on maestrole tuttav, teised orkestrandid aga sootumaks uued, — ei ühtki neist, kes olid esimesel proovil, ei ühtki neist, kes olid teisel proovil!

Sooritab siiski maestro kolmanda proovi kangelaslikult ja asja lõpetanud tuleb juhatajapuldilt, sammub trummilööja juure, surub selle kätt ja lausub:

„Härra trummilööja, olen liigutatud teie hoolsusest ja järjekindlusest ning tänan teid selle eest, et ainukese meheena terves orkestris võtsite osa kõigist kolmest proovist, kuid kahjuks...“

Sääl punastub trummilööja ja katkestab maestro jutu:

„Härra maestro, mul on väga kahju, kuid midagi ei ole parata, kolm proovi sain küll kaasa teha, kuid kontserdile ma kahjuks ei saa tulla, olen ametis ning minu asemel tuleb keegi teine trummi lööma!“

Ja rõõmutseb siis maestro:

„Suurepärane! Mina just tahtsin teile ütelda, et mul on väga kahju, et olete minu pärast oma aega raisanud, — kahjuks ka mina ei saa tulla kontserdile ning minu asemel tuleb keegi teine juhatama!“

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keelatud.

VASTUTAV TOIMETAJA:
EDUARD VISNAPUU

Väljaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinn, Lai 7, telefon 431-82

Kõlarikkaid, vastupidavaid ja nõgusaid

keelpille,
vilespille,
muusika löökriistu

valmistab võistlemata hindadega

F^a AUGUST KRISTAL' i

muusikariistade tööstus.

Tallinn, Väike Pärnu mnt. 12.
Telef. 462-60 Asutatud 1889. a.

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8—15, telef. 453-26.

P. PRESSNIKOFF

Kontsert, saade, tun-
nid, klaver ja orel.

Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulikoviusē 26-10

ILMUS:

T. Vettik:

„5 laulu Sünnimaale“,

(II trükk) hind 40 senti

Saadaval

Lauljate Liidu büroos Tallinn, Lai 7.

Aino Tamme

Eesti rahvalaulude kava

on parim sari meie rahvalaule soolohäälele klaveri saatel, harmoniseeritud
meie tuntumate heliloojate poolt (J. Aavik, E. Adajevsky, H. Eller, M. Härma
A. Lemba, A. Läte, A. Kapp, H. Schmidt, R. Tobias, K. Türrpu, A. Vedro jne.)

ÜKSIKULT ILMUNUD:

1. Lauliku lapseõli — 1.20
2. Lapseõlves } — 0.40
Laulu võim }
3. Orja õhkamine } — 1.30
Üles! }
4. Miks sa nutad? — 1.—
5. Vabadiku laul — 1.20
6. Vaenelaps — 0.40
7. Kuku, sa kägu! } — 1.10
Orjalapse häällaul }
8. Tütre tänu — 1.20
9. Merel — 0.50
10. Tule koju! — 0.50

11. Tule mulle! — 0.40
 12. Tuljak — 1.20
- Märgitud laulud albumina — 4.50

13. Meie elu — 1.20
14. Laula, suukene! } — 0.50
Küla mull' ütleb }
15. Vaenelaps } — 1.—
Neiud, neiukesed }
16. Kallis Mari — 0.40
17. Ketra, Liisu! — 1.—
18. Pulmarõõm — 1.20
19. Elavatele — 0.40

Tekstid eesti, soome, ungari, saksa
ja rootsi keeles.

Päaladu ja üksikmüük

Eesti Lauljate Liidu büroos Tallinn, Lai t. 7.

Uusi laule meeskoorile
EESTI MEESLAUL

- X anne: E. Võrk „Lahingu ratsud”
 XI „ H. Känd „Vooga, ilu”
 XII „ P. Ardna „Ärka üles, mu hing”
 XIII „ { K. Tüرنpu „Sanctus”
 { K. Tuvike „Õhtu rahu”
 XIV „ Joh. Tamverk „Meri”
 XV „ { J. Simm „Mulgimaale”
 { A. Vedro „Kalevite Laul”

Ande hind ELL liikmeile 10 snt. teistele 15 snt.

Lauljate Liidu Meeskooride Sektsiooni kirjastus,
 Tallinn, Lai tän. 7

Kultuurkapitali Helikunsti Sihtkapitali Kirjastusfondi

uudisväljaanded:

- Aav, E. „Tervitus kevadele,” sopranile või tenorile Kr. 1.25
 Eller, H. „Eesti tants“, klaverile „ 1.80
 Kapp, A. „Armas Jeesus armastaja”, orelile . . . „ 1.25
 Kapp, E. „Etüüd” klaverile „ 1.80
 Karafn, A. „Mis oled sina, armas Jeesus, teinud”, orelile „ 1.—
 Lemba, A. „Pastorale” ja „Intermezzo”, klaverile „ 1.—
 Oja, E. „Magatsitlite tants” (Aelita stüidist), viiulile „ 2.—
 Päts, R. „Õhtune meri“, sopranile või tenorile . . „ 0.85
 Reiman, V. „Besceuse”, cellole „ 1.—
 Saar, M. „Kosilaste kiitus“, sopranile või tenorile . „ 1.25
 Saar, M. „Üksi“, mezzo-sopranile või baritonile . . „ 1.—
 Tubin, E. „Kaks pala viiulile” „ 1.85

Pääladu ja üksikmüük Lauljate Liidu büroos, Tallinn Lai tän. 7